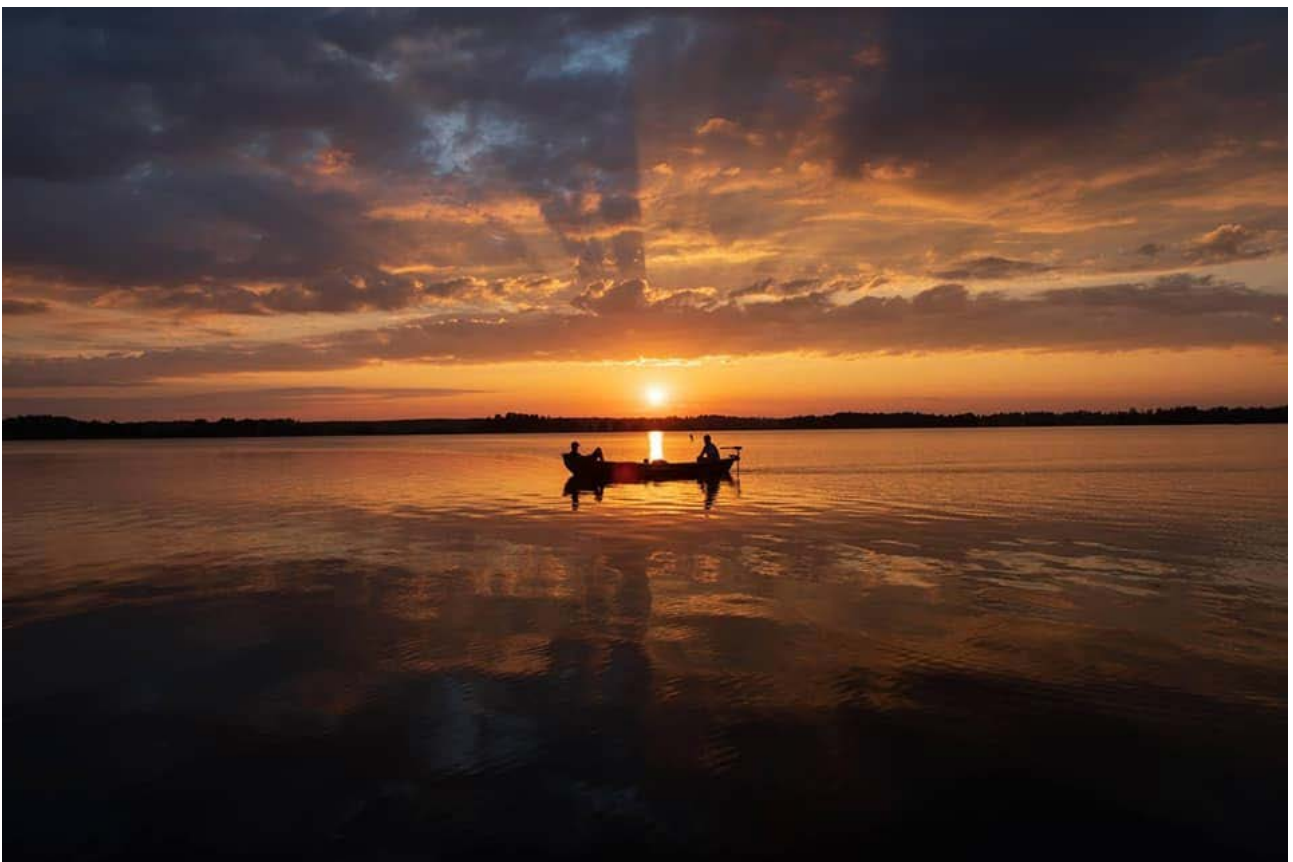

TARKASTUSLAUTAKUNTA
Arviointikertomus 2020

Kuvaaja: Kalle Ikkela

Sisällys

1	Tarkastuslautakunnan toiminta	3
2	Puheenjohtajan saate	5
3	Edellisen vuoden arviointikertomuksen käsittely.....	6
4	Kunnan taloudellinen tila	7
5	Sivistyksen toimialue	8
5.1	Kasvatus- ja sivistyslautakunta	8
5.1.1	Varhaiskasvatus	9
5.1.2	Oppiminen	11
5.2	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	14
5.2.1	Kulttuuri	14
5.2.2	Vapaa-aikapalvelut 2020	17
6	Kasvun ja ympäristön toimialue	20
6.1	Kuntakehitys	20
6.2	Tekninen lautakunta	24
7	Yhteiset palvelut	29
7.1	Henkilöstö.....	31
7.2	Vaikutusten ennakkoarviointi (evaus).....	33
7.3	Riskienhallinta.....	37
8	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta.....	40
9	Tuusulan Vesihuoltoliikelaitos.....	43
10	Keski-Uudenmaan ympäristökeskus.....	45
11	Konserniyhteisöt, Osakkuusyhtiöt ja Kuntayhtymät.....	49

1 Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunnan jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet 31.12.2020

Jäsenet	Varajäsenet
Seppo Noro pj.	Pasi Hyvämäki
Jere Pulska vpj.	Kyösti Lehtonen
Eija Brilli	Hanna Rintala
Hanna Catani	Arja Taipale
Timo Huhtaluoma	Kalevi Piippo
Jania Kleimola	Martti Väyrynen
Mirka Kovalainen	Maria Mantela
Ulla Montell	Asta Juntunen
Annina Nuutinen	Tanja Pekkola
Tuija Riola	Päivi Immonen
Veijo Viiru	Harri Hellgren

Lautakunnan sihteerinä on toiminut Tuomas Koskiniemi ja Henna Tolvanen KPMG Oy:stä.

Arviointikertomus koostuu arviointitekstistä ja sitä tukevasta materiaalista, esimerkiksi taulukoista, kuvioista, johtopäätöksistä ja suosituksista.

Kunnanhallitukselta ja arvioiduilta tahoilta odotettavat toimenpiteet arviointikertomuksen johdosta

Tarkastuslautakunta odottaa vastauksia ensisijaisesti arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten toteuttamisesta. Tarkastuslautakunta rohkaisee arvioituja tahoja myös antamaan palautetta ja kehitysehdotuksia arviointikertomuksesta ja tarkastuslautakunnan toiminnasta. Lisäksi tarkastuslautakunnalle voi esittää ehdotuksia tarkastuskohteista, joihin toivotaan kiinnitettävän huomiota.

Tarkastuslautakunnan toiminta ja arviointityö

Valtuuston toimikautekseen asettama tarkastuslautakunta vastaa kuntalain 121 §:n nojalla kunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä sekä tarkastusta koskevien asioiden valmistelusta. Lautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunta pitää yllä sidonnaisuusrekisteriä.

Vuoden 2020 kevätkaudella tarkastuslautakunta keskittyi edellisen vuoden arviointikertomuksen tekemiseen ja muihin lakisäätöihin tehtäviin. Syyskaudella lautakunta kokoontui kerran kuussa osallistuen mm. KPMG:n ja Tampereen yliopiston järjestämään arviointikertomuskilpailuun, josta saimme hyvää palautetta ja oppia työmme kehittämiseen. Vuoden 2021 alusta alkaen lautakunta on keskittynyt arviointikertomus 2020 työstämiseen kuulemalla aluksi useissa kokouksissa johtavia viranhaltijoita.

Suurin osa kokouksista on pidetty etänä Teams-yhteyden välityksellä ja syksyn alussa ja kevään lopulla myös hybridinä. Lautakunnan jäsenet ovat perehtyneet kunnan palvelutuotantoon seuraamalla toimialueiden toimintaa mm. osallistumalla läsnäolo- ja puheoikeudella lautakuntien kokouksiin kummijärjestelmän puitteissa ja kuulemalla vastuuhenkilöitä. Arviointi on suoritettu osallistumisen, toimintakertomuksien, kunnan tilinpäätöksen ja muiden dokumenttien pohjalta sekä haastatteleamalla kunnan luottamushenkilöitä, ylintä johtoa ja henkilökuntaa.

Tarkastuslautakunta on kuullut talousjohtaja Markku Vehmasta kaksi kertaa, sivistysjohtaja Virpi Lehmusvaaraa, talouspäällikkö Terttu Turnbull-Smithiä, kansliapäällikkö Harri Lipastia ja kuntakehitysjohtaja Heikki Lonkaa. Vastuunalainen tilintarkastaja Juha Huuskonen on esitellyt tilintarkastussuunnitelman ja tilintarkastuksen väliraportin sekä tilinpäätöskertomuksen 2020.

Tilintarkastus ja tarkastustoimi

Valtuuston asettamana tilintarkastajana on toiminut tilintarkastusyriitys KPMG Oy ja kertomusvuoden 2020 vastuunalaisena tilintarkastajana Juha Huuskonen.

2 Puheenjohtajan saate

Haluan kiittää tarkastuslautakunnan jäseniä hyvin hoidetusta arviointitehtävästä. Tuusulan tarkastuslautakunta koostuu ahkerista ja aikaansaavista luottamushenkilöistä. Arviointikertomus 2020 on tämän lautakunnan neljäs ja viimeinen. Itse olen ollut puheenjohtajana kaksi viimeistä vuotta. Aika on ollut monella tapaa opettavaista ja haasteellista.

Olemme pyrkineet toteuttamaan tehtäväämme muistaen, että tarkastuslautakunta ei tee politiikkaa, vaan arvioi miten valtuuston päätöksillään linjaamaa politiikkaa on kunnassa toteutettu. Tarkastuslautakunta ei urki ja kyttää, vaan sen tulee olla päättäjien kumppani.

Keskeisessä asemassa Tuusulassa on ollut niin kutsuttu kummijärjestelmä, jossa jokaisessa lautakunnassa, lukuun ottamatta kunnanhallitusta, on ollut läsnäolo- ja puheoikeudella sinne nimetty tarkastuslautakunnan edustaja. Hänen tehtävänsä on ollut seurata kyseisen lautakunnan alaista toimintaa ja kirjoittaa siitä arviointi.

Edellä mainittu käytäntö on luultavasti ainutlaatuista tai ainakin hyvin harvinaista suomalaisessa kunnallishallinnossa. Palautteessa, jota saimme Tampereen yliopistosta vuoden 2019 arviointikertomuksesta, tällaista innovaatiota pidettiin mielenkiintoisena ja hyödyllisenä. Tätä käytäntöä haluttiin levittää muihinkin kuntiin.

Vuotta 2020 hallitsi monella tapaa koronaviruspandemia ja se jatkuu tätä kirjoitettaessa. Se näkyy myös tässä arviointikertomuksessa jonkinlaisena punaisena lankana. Suomi ja sen hallinto paikallistasoa myöten on osoittanut organisoinnin ja osaamisen korkean tason. Toki näin mutkikkaassa, ainutlaatuisessa, kokonaisvaltaisessa ja yllättävässä tilanteessa on tehty myös virhearvioita. Tuusulan kunnan työntekijät ovat osoittaneet joustavuutta ja uuteen tilanteeseen sopeutumiskykyä ja kuntalaiset suurta vastuuntuntoa.

Seppo Noro

Kuvaaja: Anne Pulkkinen

3 Edellisen vuoden arviointikertomuksen käsittely

Arviointikertomus 2019 käsiteltiin kunnan hallinnossa vakiintuneeseen tapaan tarkastuslautakunnan hyväksyttyä sen 28.4.2020. Aluksi järjestettiin kertomuksen julkistamistilaisuus 5.5. etänä Teams-kokouksena, mikä johtui koronaepidemian aiheuttamasta vaikeasta tilanteesta. Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja Seppo Noro esitteli arviointikertomuksen lyhyesti ja huomioista käytiin alustavaa keskustelua.

Seuraavaksi asiakirja tuotiin 11.5. kokoontuneeseen valtuustoon, joka lähetti sen lautakuntiin käsiteltäväksi. Lautakuntien tuli antaa vastauksensa kertomuksen antamiin suosituksiin lokakuuhun mennessä. Vastauksen antoivat Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta, kuntakehityslautakunta, vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, tekninen lautakunta, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta sekä kunnanhallitus.

Tarkastuslautakunnan näkökulmasta tämä lautakuntakierros on ratkaisevan tärkeä vaihe pyrittäessä rakentavaan ja vaikuttavaan arviointiin. Vastauksissa on pääsääntöisesti keskitytty vastaamaan arvioinnissa annettuihin suosituksiin. Vastaukset ovat rakentavia, asiantuntevia ja tilannetta selventäviä. Varsin usein niissä kerrotaan myös mihin toimenpiteisiin on ryhdytty.

Lautakuntien vastaukset tulivat tiedoksi valtuuston lokakuun kokoukseen (5.10.) ja niistä käytiin keskustelua. Lopuksi tarkastuslautakunta keskusteli lautakuntien vastauksista ja pyrkii oppimaan saamastaan palautteesta.

4 Kunnan taloudellinen tila

Tuusulan kunnan vuoden 2020 tilinpäätös, joka sisältää myös vesiliikelaitoksen, on melko tarkalleen 3 milj. euroa ylijäämäinen. Tulosta voi pitää hyvänä, kun vertaa sitä alkuperäiseen talousarvioon, joka oli suunnilleen saman verran alijäämäinen. Lainamäärä kasvoi vain maltillisesti, mikä johtuu monien investointien myöhästymisestä.

Tarkasteltaessa kunnan talouden kehitystä vuonna 2020 huomio kiinnittyy tietysti koronaepidemian vaikutuksiin. Toukokuussa 2020 arviot kunnan taloudesta päättyivät 20 miljoonan euron alijäämään. Kesän lopulla arvio oli 10 miljoonan euron alijäämän luokkaa. Siitä arvio parani ja oli vuoden lopulla lähellä nollaa ja lopulta päädyttiin siis alussa mainittuun ylijäämään.

Erikoisena voidaan pitää sitä, että koronavuonna kunnan talous jopa vahvistui. Ratkaisevaa tälle kehitykselle oli se, että maan hallitus lupasi ottaa epidemian iskut omille hartioilleen ja sen valtio myös teki. Tuusulan valtionosuudet nousivat 25 miljoonasta eurosta (2019) 42 miljoonaan euroon.

Verotulot kasvoivat vuonna 2020, vaikka jäivätkin budjetoidusta. Suurelta osin kasvu johtui kertaluonteisista seikoista, kuten edelliseltä vuodelta siirtyneistä valtion tilityksistä ja yhteisöveron kuntaosuuden väliaikaisesta korotuksesta.

Myös omaisuusarvojen alaskirjaukset pienenivät huomattavasti, kun vuonna 2019 ”pöytä puhdistettiin” epäkurantista omaisuudesta. Toimialueiden talous toteutui selkeästi budjetoitua parempana ja käyttötalous pysyi hyvin kurissa. Vuosikate kehittyi positiivisesti.

Johtopäätökset:

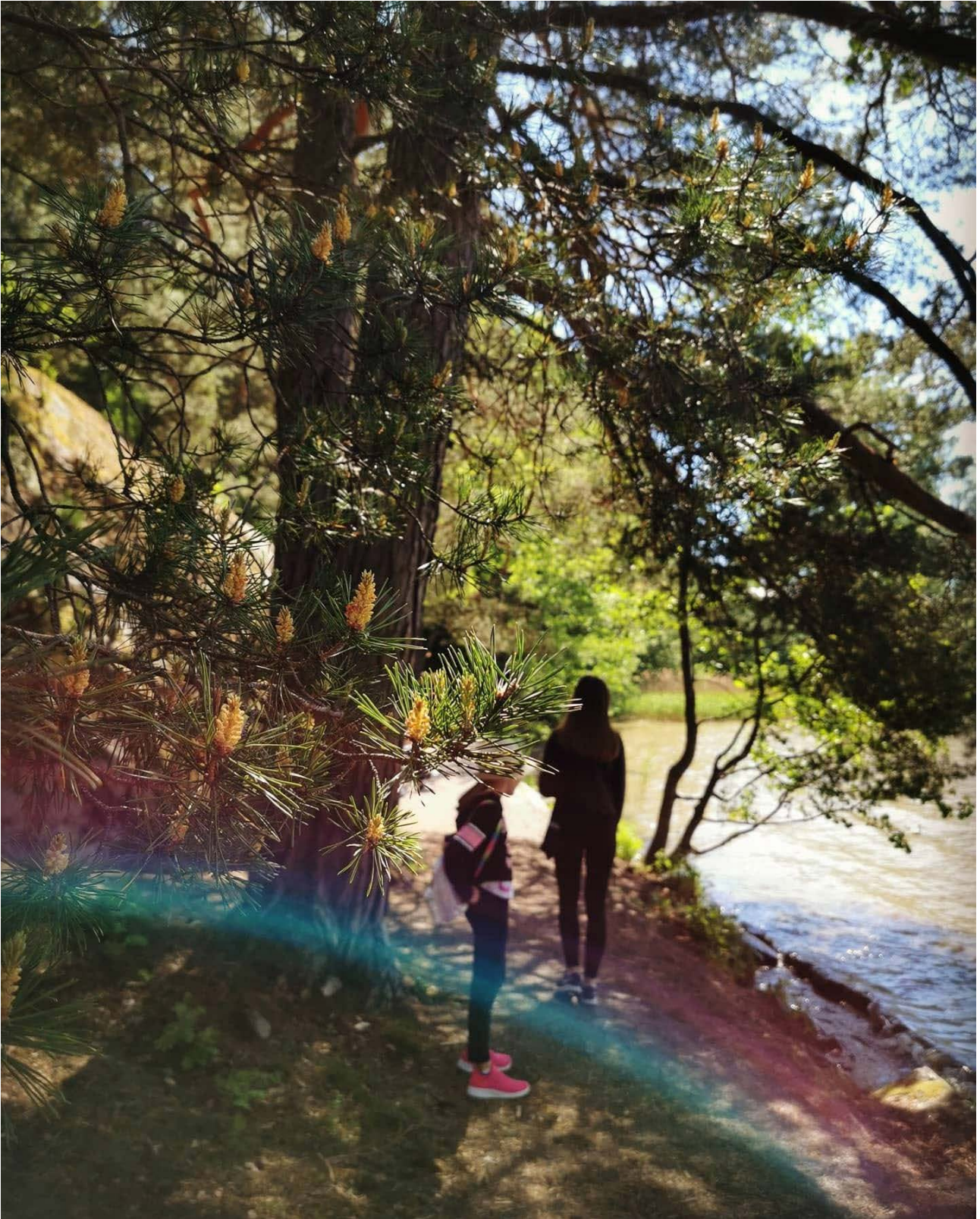
- Koronaepidemia teki kunnan talouden ennustamisesta erittäin vaikeaa.
- Kunnan talous kuitenkin jopa vahvistui vuonna 2020.
- Monet epävarmuudet jatkuvat vuoden 2021 puolella, vaikka ennätyselliset elvyttämistoimet ja elinkeinovapauden rajoitusten purku saavat todennäköisesti aikaan nopeaa kasvua. Maailmantalouden ennustettu kasvu hyödyttää myös Tuusulaa.

Tarkastuslautakunnan suositukset:

- Keusoten menojen hillintä on edelleen ensiarvoista. Koronaepidemiasta toipumiseen kannattaa varautua, sillä sen aikaansaamat ongelmat, kuten esimerkiksi koululaisten oppimisvaje ja terveydenhuollon hoitovaje, vaativat taloudellisia panostuksia. Lisäksi valtiovallan panostukset koronaepidemian jälkihooltoon kannattaa hyödyntää maksimaalisesti.

5 Sivistyksen toimialue

5.1 Kasvatus- ja sivistyslautakunta

Kuvaaja: Marianna Simo

5.1.1 Varhaiskasvatus

Yleistä

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt:

- Kunnallinen varhaiskasvatus
- Esiopetus
- Yksityinen varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet perustuvat Suomen perustuslakiin, varhaiskasvatustalakiin ja varhaiskasvatuksesta annettuun valtioneuvoston asetukseen sekä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Varhaiskasvatukseen sovelletaan myös hallintolakia ja lakia viranomaisen toiminnan julkisuudesta. Suomen perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Varhaiskasvatuksen järjestämisessä on otettava huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut.

Uusi varhaiskasvatustalaki astui voimaan 1.9.2018. Lain mukaan tulevaisuudessa päiväkodeissa työskentelee varhaiskasvatuksen opettajia, varhaiskasvatuksen lastenhoitajia ja sosionomeja.

Tuusulassa kunnallista varhaiskasvatusta tarjotaan 1.8.2020 alkaen 14 päiväkodissa, joissa toimii yhteensä 80 lapsiryhmää. Perhepäivähoitajia on 28. Ostopalvelupäiväkoteja on yksi ja yksityistä palvelua tuottavia päiväkoteja on 11.

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa oli joulukuun lopussa 1328 lasta. Luku sisältää myös perhepäivähoidossa ja esiopetuksessa olevat lapset.

Olemme varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kärkikunta

Varhaiskasvatus on pedagogisesti painottunut kasvatukseen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus. Varhaiskasvatuksessa, kuten kaikessa kunnassa tapahtuvassa oppimisessa, vaikuttaa taustalla unelma iloisen oppimisen Tuusulasta – oppimisympäristöjen pedagogisen rakentamisen käsikirja valmistui joulukuussa 2019.

Varhaiskasvatuksessa olevalla lapsella on varhaiskasvatustalain turvaama oikeus saada suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Näiden toteuttamiseksi laaditaan jokaiselle päiväkodissa ja perhepäivähoidossa olevalle lapselle varhaiskasvatussuunnitelma.

Pedagogiikan painottuminen varhaiskasvatuksen kokonaisuudessa edellyttää pedagogista asiantuntemusta sekä sitä, että henkilöstöllä on yhteinen ymmärrys siitä, miten lasten oppimista ja hyvinvointia voidaan parhaalla tavalla edistää. Varhaiskasvatuksessa tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö. Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta.

Toteutuminen

Tilinpäätöksessä 2020 todetaan, että varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelmien mukainen työ ja tavoitteet ovat edenneet suunnitellusti. Palveluverkon uudistaminen ja siihen kiinteästi liittyvä oppimisympäristöjen nykyaikaistaminen on edennyt. Martta Wendelinin hankesuunnitelma hyväksyttiin ja kaava vahvistui 2019. Päiväkodin L2-kuvat hyväksyttiin kasvatus- ja sivistyslautakunnassa 24.3.2020. Rakentaminen alkoi joulukuussa 2020 ja rakennus valmistuu elokuussa 2022.

Sisäilmatyöryhmät ovat toiminnassa Pellavan ja Roinilan varhaiskasvatustyksiköissä. Sisäilmatilannetta on kartoitettu Väinölän, Hyökkälän, Lahelan tertun ja Vaunukankaan varhaiskasvatustyksiköissä ja sovittu tutkimus- ja korjaustoimista. Lisäksi selvitykset on käynnistetty Kolsan ja Mainingin varhaiskasvatustyksiköissä. Työryhmät on perustettu myös Hyrylän ja Väinölän varhaiskasvatustyksiköihin.

Sisäilmatilanne on siis erityisen huolestuttava varhaiskasvatustyksiköiden osalta.

Varhaiskasvatuksen Taika Kultsu valmistui 2019 ja se otettiin käyttöön keväällä 2020. Tavoitteena on, että Tuusulan varhaiskasvatuksen työntekijät tiedostavat, että Tuusula on kulttuurikunta; ainutlaatuinen ympäristö ja kulttuuriperintö, josta voidaan ammentaa päivittäin ja mahdollistaa ilmapiiri uuden luomiselle: täällä Tuusulassa syntyy taidetta ja taitelijoita jatkossakin.

Vuosi 2020 ja covid-19

Arvioitaessa toiminnallisia riskejä vuodelle 2020 mainitaan, että tulee tiedostaa kuntasektorin niin sanotut jatkuvat, lakisääteiset tehtävät ja velvoitteet. Toimenpiteenä on johtoryhmävalmennus ja johtamisen kehittämisen työryhmä perusopetuksessa johtoryhmille sekä varhaiskasvatuksen yksiköille. Uuden varhaiskasvatustavan astuttua voimaan henkilöstön koulutustason ja riittävyyden varmistaminen on aloitettava ajoissa.

Vuoden 2020 koronapandemia aiheutti sen, että hallinnossa keskityttiin poikkeusolojen johtamiseen viikosta 11 alkaen. Varhaiskasvatuksen toimintayksiköt ja niiden yhteydessä järjestettävä esiopetus pidettiin toiminnassa. Näin varmistettiin mm. kriittisten alojen henkilöstön työssäkäynti. Valtioneuvosto suositti, että lasta hoidetaan kotona, jos mahdollista. Maalis-toukokuussa varhaiskasvatukseen osallistui noin 300- 600 lasta. Osa henkilökunnasta auttoi yli 70-vuotiaita eri tavoin.

Poikkeustila aiheutti ja aiheuttaa joihinkin arjen käytäntöihin muutoksia. Lasten kanssa tutustuminen toteutetaan enimmäkseen ulkona. Lapset vastaanotetaan päiväkotiin aamuisin jo ulko-ovella. Näin pidetään vierailijien määrä sisätiloissa minimissä.

Avoimen varhaiskasvatuksen perhetuvat ja lastenkerhot suljettiin toukokuun loppuun saakka ja avattiin kesäkuun alussa, kunnes syksyllä alkoi taas leviämisvaihe. Maksuttomat kerhopalvelut ovat tarjolla kaikissa kuntakeskuksissa.

Varhaiskasvatus sai valtion avustusta covid-19 poikkeusoloista johtuvien vaikutusten tasoittamiseen noin 90 000 euroa.

Arvioinnin johtopäätökset

- koronavuodesta huolimatta varhaiskasvatuksen toimintayksiköt ovat voineet jatkaa toimintaa
- tiedottaminen poikkeusolojen järjestämisestä on vaatinut paljon aikaa ja koskettanut laajasti sivistystoimen palveluita
- palveluverkkotyö on edennyt kaikilla palvelualueilla
- Tuusulan sivistystoimi on mukana lukuisissa hankkeissa ja on myös saanut niihin avustuksia

Tarkastuslautakunnan suositukset

- Palveluverkon kehittämisessä ei ole kysymys vain uusista rakennuksista. Iloisen oppimisen Tuusula tarkoittaa tulevaisuuden oppimisympäristöjä kaikille kuntalaisille, lapsille, nuorille ja aikuisväestölle. Yhteis- ja rinnakkaiskäyttö tehostaa tilojen käyttöä ja tarjoaa laajemmin materiaalisia ja digitaalisia voimavaroja kuntalaisille. Ergonomia, ekologisuus, viihtyisyys ja esteettömyys sekä tilojen valaistus ja akustiikka, sisäilman laatu ja siisteys otetaan huomioon oppimisympäristöjä rakennettaessa. Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja rakennetaan yhdessä työntekijöiden ja lasten kanssa.
- Hyvin alkaneelle työlle toivotaan jatkoa.

Lähteet:

Tuusula Talousarvio 2020 Taloussuunnitelma 2020-2024

Tuusulan Kasvatus- ja sivistyslautakunnan kokous 16.2.2021, Tilinpäätös / Toimintakertomus 2020
Tilinpäätös 2020, Tuusula

Kasvatus- ja sivistyslautakunnan kokoukset ja pöytäkirjat 2020

5.1.2 Oppiminen

Oppimisen palvelualueen tarkastelussa vuodelta 2020 tulee huomioida globaalin covid19 pandemian vaikutukset henkilöstöön ja palvelualueen toimintaan. Tarkastelussa on lähdetty siitä, että ei voida olettaa, että hyvin nopeasti edenneessä, palvelualueen toimintaan oleellisesti vaikuttaneessa tilanteessa olisi voitu täysipainoisesti toteuttaa aiempia, pandemiaa edeltäneitä tavoitteita, sillä pandemian kaltaista tapahtumaa ei ollut mainittu missään riskiarvioissa.

Oppimisen palvelualueeseen kuuluvat

- Perusopetus
- Lukio
- Tuusulan opisto
- Kasvun ja oppimisen tuki

Oppilasmäärien laskeva trendi jatkui, kun lukuvuonna 2019-2020 koulutaipaleensa aloitti 463 pientä koululaista, mikä on pienin määrä viimeiseen 10 vuoteen. Vaikka yläkouluissa säilyykin vielä jokunen vuoden ajan nykyinen oppilasmäärä, pienenevillä aloittavilla ikäluokilla tulee olemaan vaikutus oppilasmääriin tulevana vuosina. Myös muun kuin suomen- tai ruotsinkielisten osuus tulee kasvamaan lähivuosina. Tuusulassa suuria, kasvavia kieliryhmiä ovat viro, venäjä ja arabia, joista on tarjolla myös oman äidinkielen opetusta. Suomi on toisena kielenä noin 228 oppilaalla. Sekä Etelä-, että Pohjois-Tuusulaan on muodostumassa useita aloittavia A2-kieliryhmiä. Tuusulassa oman äidinkielen opetuksen ryhmäkoon alaraja on 8 oppilasta, minkä johdosta esimerkiksi saksankielinen oman äidinkielen ryhmä jäi vuonna 2020 muodostumatta.

Erityistä- ja tehostettua oppimisen tukea tarvitsevien oppilaiden määrä jatkaa edelleen kasvuaan, joskin maltillisesti. Erityistä tukea koskeva päätös tehtiin vuoden 2020 aikana yli 300 oppilaalle.

Iltapäivätoimintaan haettiin jo ennen koronapandemiaa tammi-maaliskuussa 2020, jolloin lapsimäärät jäivät vähäiseksi, alle 400 lapseen. Tämän vuoksi kasvatus- ja sivistyslautakunta hyväksyi mallin, jossa kunta järjestää lasten kuljetukset toisten koulujen kerhoihin, mikäli omalla

koululla ei iltapäiväkerhoon ilmoittauudu 13 lasta. Syksyllä 2020 iltapäiväkerhossa aloitti pienempi määrä, kuin keväällä oli ilmoittautuneita.

Yhteishaussa Tuusulan lukioon haki ensisijaisen valinnan osalta 180 opiskelijaa, joista Hyrylään halusi 98, Jokelan ratsastuslinjalle 10 ja Kellokoskelle 46 opiskelijaa. Aloitusmäärät olivat Hyrylässä 114, Jokelassa 63 ja Kellokoskella 56 opiskelijaa.

Tuusulan opisto on tiivistänyt yhteistyötään naapuriopistojen kanssa ja vuoden 2020 kehityshankkeet ovat koskeneet erityisesti tuusulalaisten digitaitojen sekä opetuksen digitalisaation kehitystä ja mahdollistamista. Kuvataidekoululla vakinaistettiin tuntiopettajia.

Kasvun ja oppimisen tuessa opiskeluhuollon henkilöstön ja perheohjaajien osallisuutta on kehitetty ja oppilashuoltotyössä on hyödynnetty kouluterveyskyselyn tuloksia. Lievästi masentuneiden nuorten ohjausta oppilashuollossa on kehitetty.

Koronapandemian vaikutukset toimintaan

Suurin vaikutus oppimisen palveluissa koettiin hyvin nopeassa siirtymässä etäopetukseen 17 maaliskuuta 2020. Päivittäiseen lähiopetukseen jäivät 1-3 luokkien 160-170 erityisen tuen oppilasta. Lähiopetukseen palattiin vasta 14.5.2020, eli kevään etäopetusjakso kesti kaikkiaan noin kaksi kuukautta. Koko lukuvuoden lopun ajan oli poissa noin 12 % oppilaista. Tuusulassa mahdollistettiin lääkärintodistuksella etäopetus myös lähiopetuksen aikana, minkä johdosta osa opetushenkilöstöstä toimi tosiasiallisesti opetuksen hybridimallissa toteuttaen opetusta sekä etäettä lähikoululaisille. Syksyn 2020 koulutuskalenteri oli koronapandemian vuoksi aiempaa suppeampi ja vuodelle 2020 suunniteltuja tapahtumia jouduttiin perumaan tai siirtämään. Sisäilmaoireista kärsivien oppilaiden etäopetus eteni koronapandemian aikana ja siirtyi Riihikallion koulun väistötiloihin.

Koulujen kerhotoiminnassa on ollut mukana useita yhteistyökumppaneita ja kerhotoimintaan on varattu avustuksia. Toiminta oli koronan vuoksi keskeytettynä maaliskuun 2020 puolesta välistä alkaen sekä syksyllä 2020 ainakin yhden kuukauden ajan.

Lukiossa siirryttiin lukuvuoden loppuun saakka kestäneeseen etäopetukseen keväällä 2020. Syksy 2020 alkoi lähiopetuksessa, mutta lokakuussa alkoi osittainen- ja joulukuussa kokoaikainen etäopetus poikkeustilarajoitusten mukaisesti.

Tuusulan opistossa lähiopetus keskeytyi 18.3.2020, jolloin opetustilat suljettiin. Etäopetuksen vaatimat muutokset toteutettiin muutamissa päivissä ja opiston tuntiopettajat ovat perehtyneet vuoden 2020 aikana etäopetuksen käytäntöihin.

Koronapandemian kustannusvaikutukset

Maksutuotot alitettiin noin 100 000 eurolla, mutta myyntituotot ylitettiin noin 190 000 eurolla. Valtion erityisavustuksia saatiin noin 850 000 euroa. Kuljetus- ja matkakustannukset alitettiin noin 120 000 eurolla ja henkilöstösivukulut noin 380 000 eurolla. Lisäresursoinnin tarvetta koitui digiloikasta vuodelle 2020 noin 12 500 euroa.

Arvioinnin johtopäätökset

- Iltapäiväkerhojen syksyn 2020 lapsimäärien laskun osalta on huomioitava, että osa vanhemmista ei ole mahdollisesti halunnut, että pandemia-aikana lapsi osallistuu iltapäivätoimintaan toisen koulun tiloissa. On myös huomioitava, että lakisääteinen yhden henkilön valvoman 13 lapsen maksimi ei tarkoita, etteikö pienemmälläkin lapsimäärällä voisi järjestää iltapäiväkerhopalvelua.
- Oikeus omaan äidinkieleen on merkittävää lapsen kehitykselle ja kotoutumiselle. Monessa suuremmissakin kaupungissa ryhmäkoon raja on 4-5 oppilasta.
- Koronapandemian aikana suoritettu digiloikka edisti erityisesti sisäilmaoireista kärsivien oppilaiden etäopetuksen järjestämisestä. Digitaaliset alustat ja toimintatavat oppineiden ja mahdollistaneiden tuntiopettajien vakinaistaminen on järkevää, koska ei voida vielä varmasti arvioida esimerkiksi syksyn 2021 tilannetta.

Tarkastuslautakunnan suositukset

- Mikäli iltapäiväkerhojen lapsimäärien laskeva trendi jatkuu, voisi olla järkevää pohtia erilaisia vaihtoehtoja lasten sekä perheiden palveluiden ja oikeuksien toteutumiseksi lapsilähtöisellä tavalla. Lakisääteisen rajan alittaminen ei ole kiellettyä, jolloin säästöjä saataisiin esimerkiksi lasten kuljetuksista. Ei ole tarkoituksenmukaista, että osa tuusulalaisista lapsista asetetaan eriarvoiseen asemaan, vaan kaikkien pitäisi voida osallistua iltapäiväkerhoon näin halutessaan ja jos perheellä on siihen tarvetta.
- Tuusulassa tulisi kiinnittää yleisesti huomiota ryhmäkokovaatimuksiin ja siihen, onko niillä merkityksellistä kustannusvaikutusta. Lasten perusoikeuksien tulee toteutua myös Tuusulassa, minkä johdosta tarkastuslautakunta suositaa esimerkiksi oman äidinkielen ryhmien koon uudelleen harkintaa ja tuusulalaisten monikielisten perheiden riittävää huomioimista kasvavan trendin mukaisesti.
- Etäopetus ja joustavat, digitaaliset oppimismenetelmät sopivat osalle oppilaista, joille tulisi tarjota kyseisiä ratkaisuja myös koronapandemian jälkeen. Sisäilmaoireista kärsivät opettajat ja oppilaat voisi tässä asiassa jollain tavalla yhdistää siten, että kenenkään terveyttä tai työkykyä ei tarvitsisi vaarantaa.
- Lautakunta suositaa edelleen digitaalisten oppimisympäristöjen kehittämistä ja ne osaavan ja tuntevan henkilöstön arvostamista sekä pitämistä kunnassa.

Tarkastuslautakunta kiittää toimialaa toiminnasta pandemian aikana ja vaativan digiloikan pikaisesta toteutuksesta. Tarkastuslautakunnan suositukset perustuvat Tuusulan strategiaan, jonka mukaan tavoitteena on olla koulutuksen kärkikunta.

Lähteet:

Tuusula talousarvio 2020

Tuusula tilinpäätös ja toimintakertomus 2020

Kasvatus- ja sivistyslautakunnan kokoukset ja pöytäkirjat 2020

5.2 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

5.2.1 Kulttuuri

Kunnan kulttuuripalvelut tuottaa ja kehittää erilaisia kirjasto-, kulttuuri- ja museopalveluita. Koronapandemia vaikutti kulttuuripalveluiden toteuttamiseen sekä kielteisesti että myönteisesti. Kirjastot ja museot olivat osittain suljettuina tai palvelivat rajoitetusti ja tapahtumia peruttiin. Samalla kehitettiin ja toteutettiin verkkotilaisuuksia ja digitaalisia palveluita.

Kuvaaja: Antti Nieminen

Talous pysyi tasapainossa.

1000 €	TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + muutos	TP 2020	TA tot-%	MTA tot-%	MTA poikkeama	TP 2019	Muutos-% 2019/2020
Toimintatuotot	288	0	288	256	89,0	89,0	32	302	-15,3
Toimintakulut	-3 880	11	-3 869	-3 718	95,8	95,8	-151	-3 673	1,2
Toimintakate	-3 592	11	-3 581	-3 462	96,4	96,4	-119	-3 372	2,7

Asetetuista tavoitteista suurin osa toteutui. Yhteistyön kehittäminen yritysten kanssa jäi vähäiseksi. Kulttuuri liikuttaa -teemavuoden tapahtumia jouduttiin perumaan tai siirtämään ja osa pystyttiin toteuttamaan verkossa. Toiminta jatkuu vuonna 2021 ja teemaksi on valittu arkeologia. Toisen asteen kulttuuri- ja kasvatussuunnitelman laatimiselle ei saatu rahoitusta, mutta sitä haetaan nyt uudelleen ja toimintaa jatketaan. Taidemuseo Kasarmin palveluiden kehittäminen ja kiinteistön korjaaminen ei käynnistynyt. Rakennuksessa tehtiin ala- ja yläpohjan kuntokartoitus ja lasermittaus. Rakennus vaatii perusteellisen korjauksen ja kehittämissaikataulu saatiin valmiiksi loppuvuodesta 2020. Tavoitteena on saada tilat käyttöön syksyllä 2023.

Kaikkia toteutumattomia tavoitteita edistetään vuonna 2021. Tuusulassa ei tällä hetkellä ole toimivaa taidemuseota, joten Kasarmin palveluiden kehittäminen ja kiinteistön pikainen korjaaminen ovat ehdottoman tärkeitä.

Konsertteja ym. tapahtumia pystyttiin viemään myös vanhusten palvelukeskuksiin eri puolille Tuusulaa, joten heidän osallistumismahdollisuutensa paranivat.

Kirjastopalvelut

Kirjastot suljettiin maaliskuun puolivälissä koronaepidemian takia. Kirjasto avautuivat 8.5. rajoitetuin palveluin ja kesäkuun alusta harkituin turvajärjestelyin. Uusi sulku alkoi 28.11., jonka jälkeen kirjasto palveli rajoitetusti. Kirjasto lisäsi e-palvelujen määrää ja teki siihen liittyviä lisähankintoja mm. kaksinkertaistamalla sähköisten kirjojen hankintamäärärahan. Verkkokirjasto ja e-palvelut olivat käytössä myös sulkuaikana.

Kirjaston lainaus- ja kävijämäärä laski odotetusti, mutta pysyi kuitenkin edellisten vuosien tasolla. Uutta yleisöä tavoitettiin digitaalisten palvelujen kautta ja esimerkiksi e-lehtien käyttö kasvoi 370 % ja Virtuaali-Tuusula -verkkosivuston käyttö 50 %.

Kulttuuripalveluiden tulosalueen henkilökunta osallistui poikkeusajan synnyttämien uusien tehtävien hoitamiseen, kuten ikäihmisten soittorinkiin ja palvelunumeroon vastaamiseen. Lisäksi kirjaston henkilöstö osallistui arkistointitehtäviin ja yritystukihakemusten käsittelyyn. Elokuussa kirjastoissa käynnistettiin maskien jakelu heikossa asemassa oleville kuntalaisille.

Museo- ja kulttuuripalvelut

Tuusulan asuntomessut ja siihen liittyvä laaja yhteistyö loi suuria odotuksia museo- ja kulttuuripalveluille vuoden 2020 alussa. Koronapandemia muutti suunnitelmia ja toimintatapoja. Museot suljettiin maaliskuun puolivälissä ja kulttuuritapahtumat peruttiin toukokuun loppuun asti. Museot avautuivat kesäkuun alussa harkituin turvajärjestelyin. Tapahtumia tuotettiin verkkoon juhannukseen asti, jonka jälkeen käynnistettiin ulkotapahtumia eri puolilla Tuusulaa. Uusi sulku alkoi 28.11.2020, joten museot olivat kiinni vuoden loppuun saakka. Tapahtumia ja toimintoja siirrettiin sähköiseen muotoon.

Museoiden kävijämäärä oli poikkeusvuodeksi hyvä ja esimerkiksi Aleksis Kiven kuolinmökki teki kaikkien aikojen kävijäennätyksen.

Poikkeusajasta huolimatta museoissa henkilöstön työ jatkui lähes normaalisti etäyhteyksin. Kokoelmatyötä, tiedottamista, näyttelysuunnittelua, yhteistyötä ja asiakaspalvelua hoidettiin normaaliin tapaan.

Arvioinnin johtopäätökset

- Kulttuuripalveluiden tarve on kasvanut koronan aikana ja kuntalaiset ovat löytäneet myös uudet osallistumismahdollisuudet.
- Henkilöstö on innovatiivista ja pystyy uudistamaan kulttuuritarjontaa.
- Kevät sujui hyvin, mutta syksyn sulku oli suuri pettymys sekä kuntalaisille että henkilöstölle.
- Henkilöstön yhteisöllisyys ja yhteistyö vahvistuivat vuoden kuluessa.

Tarkastuslautakunnan suositukset

- Verkkotilaisuuksien kehittämistä ja järjestämistä kannattaa jatkaa pandemian jälkeenkin.
- Yhteistyö eri toimijoiden ja naapurikuntien kanssa lisää mahdollisuuksia laadukkaiden kulttuuripalveluiden tuottamiseen. Henkilöstön hyvinvointi on koko toiminnan perusta.

Lähteet:

Me teemme yhdessä uutta Tuusulaa - kuntastrategia vuosille 2018-2021

Valtuustokauden tavoitteet 2020, Tuusula

Toimintakertomus ja tilinpäätös 2020, Tuusula

Kulttuuri- ja museotoiminnan johtaja Ulla Kinnusen haastattelu 23.3.2021

5.2.2 Vapaa-aikapalvelut 2020

1000 euroa	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Toimintatuotot	1 007	984	982	1 197	1 046	943	697
Toimintakulut	-3 521	-3 521	-3 576	-4 813	-4 997	-4 914	-4 937
Toimintakate	-2 514	-2 536	-2 594	-3 616	-3 951	-3 971	-4 240

Vapaa-aika -palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt:

- Alueellinen nuorisotyö ja tapahtumapalvelut
- Liikuntapaikat ja ulkoilupalvelut
- Uimahalli- ja terveysliikuntapalvelut

Kuvaaja: Satu Rathgeber

Olennaiset tapahtumat palvelualueella 2020

Alueellinen nuorisotyö järjesti alkuvuonna runsaasti tapahtumia ja retkiä, maaliskuussa nuorisotoiminta siirtyi verkkoon. Syksyllä nuorisotyö jatkui hetken talotoimintana tilakohtaisin

kävijärajoituksin, siirtyen marraskuun lopussa takaisin verkkoon. Verkkonuorisotyössä hyödynnettiin laajalti eri verkkopohjaisia menetelmiä. Syyskuusta alkaen nuorisotilat olivat avoinna keskiviikosta sunnuntaihin, jolloin panostettiin kasvomaskin käyttöön, turvaväliin ja hygienian ohjeistuksiin. Osallistuvan budjetoinnin projekti "Nuorisotilojen pelivälineet uusiminen + pelitapahtuma" toteutettiin vuoden 2020 aikana.

Ankkuri-toiminta käynnistettiin yhdessä poliisin ja sosiaalitoimen kanssa.

Ensilumen latu urheilukeskuksessa on yksi pääkaupunkiseudun parhaiten kunnossa pidetyistä hiihtoladuista. Tuusulan kunta on kiittävästi panostanut kalustoon sekä ylläpitoon.

Liikuntapaikkahankkeiden suunnittelua jatkettiin BMX-radan, monitoimihalli hankkeen, urheilukeskuksen alikulkutunneleiden ja kuntoportaiden osalta.

Sarvikallion kehittämissuunnitelman jatkotoimenpiteitä toteutettiin syksyllä ja loppuvuoden aikana.

Kunnan jäähallin korjausremontti valmistui elokuussa. Video on nähtävissä vapaa-aikapalveluiden Facebook-sivulla.

Pappilan venepaikka-alue valmistui.

Jokelan lammen uusittu uimapaikka otettiin käyttöön kesäkuussa.

Ristikiven alueelle laadittiin puistosuunnitelma sekä frisbeegolfradan muutostyöt toteutettiin loppuvuodesta osana puistosuunnitelman tavoitteita.

Maa-uimalan ja uimahallin kehittämisen tarveselvitys valmistui kesäkuussa. Uimahallin huoltotoimet tehtiin koronasulun aikana. Uimahalli avattiin yleisölle 1.6. ja uimahalli oli avoinna koko kesän.

Liikkumis- ja elintapaneuvontaa ja palveluketjua kehitetään uimahalli- ja terveysliikuntapalveluissa. Neuvontapalvelu on osa laajaa Keusoten, kunnan ja paikallisten yhdistysten välistä yhteistyötä.

Olellaiset määrärahan ylitykset/alitukset

Uimahallin ja jäähallin kävijämäärät putosivat koronasulun vuoksi, mikä laski toimintatuottojen kertymää merkittävästi. Toimintakulut ylittyivät, kun alueellisen nuorisotyön toimintatunnit kasvoivat kevätkaudella. Toimintamenoja kasvattivat jonkin verran myös koronan vuoksi lisätty nuorisotyöntekijöiden jalkautumistoiminta kuntakeskuksissa.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vihreä asuinympäristö kannustaa liikkumaan. Edellytykset virkistysalueiden ja reittien kehittämiselle tulee tiedostaa kuntajohdossa.

Urheilukeskuksen kokonaisuuden johtamista, varaamoja ja alueen asiakaspalvelua kehitetään. Tavoitteena on kehittää urheilukeskusta yhdeksi pääkaupunkiseudun monipuolisimmista vapaa-ajan ja liikunnan harrastamisen alueista.

Maa-uimalahanke edellyttää kaavamuutosta, kaava ei tue tällä hetkellä uimahallin tarpeita.

Uimahallille laaditaan vuonna 2021 perusteellinen kuntokartoitus ja PTS. Allastekniikan ja uimahallin kiinteistön ylläpidon yhdistämisen edellytykset selvitetään Järvenpään ja Keravan kanssa valtuustokauden aikana.

Suuri tekojää on vetovoimainen hanke ja mikäli edistetään, tulee pohtia sijaintia, kustannuksia ja käyttöönottovuotta.

Ensimmäinen yhdessä rahoitettava liikuntapaikka rakennetaan Keski-Uudellemaalle kuntayhteistyönä.

Nuorisotilan palveluverkko ja tilan suunnittelu kauppakeskukseen tulee ajankohtaiseksi. Esitykset tilatarpeesta myös tehokkaan yhteistyön osalta päivitetään vuosittain talousarvion laadinnan yhteydessä.

Kulttuurin ja kirjaston kanssa aloitettiin kulttuurisen nuorisotyön suunnitelmaa ja sen tekeminen jatkuu edelleen. Paikallista identiteettiä vahvistetaan osana toisen asteen oppivelvollisuuden laajentamista ja uusia sisäisiä yhteistyömuotoja. Osallisuuden, kulttuurin ja nuorisotyön yhteistyötä tiivistetään.

Toteutuneiden investointien vaikutus palvelutuotantoon

Investoinnit ovat lisänneet merkittävästi alueen vetovoimaa mm. Tuusulanjärvellä. Liikuntapaikkojen suunnittelussa ja kehittämisessä vaikuttavat palveluverkon linjaukset ja urheilukeskusten odotetaan tuottavan jatkossa entistä enemmän palveluita opetuksen ja varhaiskasvatuksen tarpeisiin.

Alueelliset työohjelmat ovat parantaneet pienempien investointien ja kehittämishankkeiden toteutumista.

Toimintatulojen vähennyttyä vapaa-aikapalveluiden nettomenot/asukas olivat 109,30 (2019 102,85).

Arvioinnin johtopäätökset

- Vapaa-ajanlautakunta on huomionnut ja edistänyt nuorten osallisuutta ja panostanut nuorisoa osallistavaan toimintaan.
- Virkistysalueiden kunnossapidosta on huolehdittu ja koronatilanteeseen reagoitu liikuntapaikoilla asentamalla lisäohjeita ja tiedottamalla käyttäjiä.

Tarkastuslautakunnan suositukset

- Myös tulevaisuudessa täytyy panostaa ja kehittää nuorten kanssa tapahtuvaa toimintaa myös vapaa-ajalla.
- Pidetään jatkossakin huolta erilaisten ulkoilu- ja liikuntapaikkojen kunnossapidosta, jotta Tuusulan vetovoima lisääntyy.

6 Kasvun ja ympäristön toimialue

6.1 Kuntakehitys

Kuntakehityslautakunnan alaisen toiminnan toimintatuotoiksi vahvistettiin vuoden 2020 muutetussa käyttösuunnitelmassa 5,087 M€.

Vuoden 2020 toteutuneet toimintatuotot ovat 6,419 M€ (ilman tonttien myyntivoittoja), mikä ylittää muutetun käyttösuunnitelman 1,332 M€.

Toimintatuottojen ylitys johtui maankäytön sopimuskorvausten (1,024 M€ yli talousarvion) kehityksestä.

Kuntakehityslautakunnan alaisen toiminnan toimintakuluiksi vahvistettiin vuoden 2020 muutetussa käyttösuunnitelmassa 9,475 M€.

Vuoden 2020 toteutuneet toimintakulut ovat 9,307 M€, joten kulut alittivat käyttösuunnitelman tason 168 t€.

Merkittävin tekijä toimintakulujen alittumiseen olivat ulkopuolisten asiantuntijapalveluiden käytössä saavutetut säästöt.

Maanmyyntitulot olivat noin 5,3 M€. Tonttien myyntitavoite alitettiin noin 3,5 M€, yhden suuren tonttikaupan peruuntuessa kokonaan sekä joidenkin Rykmentinpuiston kauppojen siirtyessä eteenpäin. Maankäyttösopimuskorvauksia oli tuloutettavissa noin 1 M€ yli arvioidun. Rakennusvalvonta- ja tarkastusmaksut ylittivät talousarvion noin 0,1 M€.

Kuvaaja: Virve Eskelinen

Vuoden 2020 aikana on käsitelty seuraavat Tuusulan kunnan aluetta koskevat kaava-asiat:

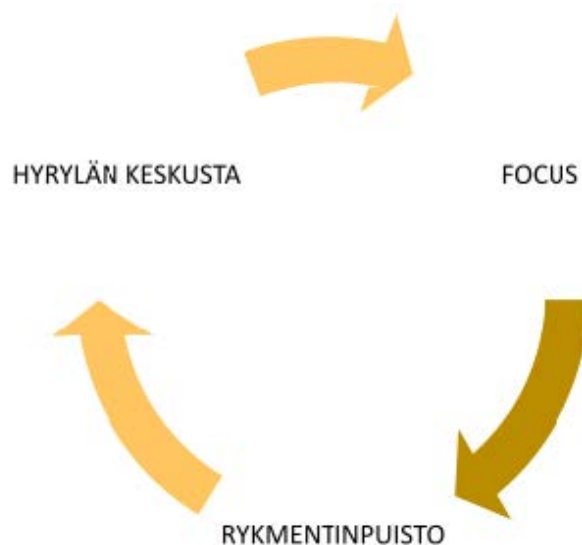
Kaava	kem2
1 Konduktöörinkuja	10 192
2 Högberginhaaran jatke	17 500
3 Pellavamäentie	46 293
4 Yritysalue Rykmentinpuisto III	148 337
5 Kivikiila	6 965 / 7 039
6 Kehitettävät kiinteistöt	10 860
7 Sammonmäki III	30 402
8 Kievarintie	11 793
9 Pellavamäentie	43 765
10 Vanha Valtatie, ehdotus	0
11 Högberginhaaran jatke II	17 000
12 Hyrylän palvelukeskus	27 375
13 Aropolku	1 600
14 Vanha Valtatie, hyväksyntä	0

Lainvoiman saivat asemakaavat: Häriskivi, Suutarintie, Högberginhaaran jatke, Konduktöörinkuja, Kehitettävät kiinteistöt, Höylääjänkuja 1, Sulan työpaikka-alue I ja Pellavamäentie.

Asuinrakentamista saatiin lainvoimaiseksi 114 126 kem2 ja työpaikkarakentamista 56 604 kem2.

Olennaiset tapahtumat toimialueella 2020

- Uusi elinvoimajohtaja aloitti 7.1, yritysasiainjohtaja aloitti 18.3 ja hankekehityspäällikkö aloitti 1.12
- Vuonna 2020 toiminnan painopisteenä oli strategisesti valittu Asuntomessujen 2020 toteuttaminen ja tapahtuman hyödyntäminen. Valitettavasti asuntomessujen aloitusta jouduttiin siirtämään covid-19 pandemian vuoksi. Messut saatiin vasta avattua elokuussa ja ne olivat avoinna myös digitaalisesti.

Focus-alue

Focus-alueen kaavojen eteneminen hallinnollisessa käsittelyssä. Kaavoitettu pinta-ala ja kerrosala. Alueelle on laadittu vaihtoehtoisia kaavaluonnoksia/maankäyttösuunnitelmia sekä niihin liittyvää selvitysaineistoa. Sammonmäki III asemakaavamuutos oli nähtävillä luonnoksena. Muilta osin aineistoa ei asetettu nähtävillä.

Asemakaavaluonnosta on valmisteltu ja luonnos on ollut nähtävillä alkukesästä. Alueelle on laadittu maapoliittiset periaatteet ja maankäyttösovimusneuvotteluja on käyty.

Voimalinjayhtiöiden kanssa on neuvoteltu linjasiirroista ja siihen liittyvä esiselvitys on tilattu konsulttityhtiöltä. Alustava selvitys Kehä IV:n rahoitus- ja toteutusmalleista on valmistunut.

Kehä IV:n suunnittelu on edennyt. Vison Oy:n toteuttama alustava selvitys Kehä IV:n rahoitus ja toteutusmalleista valmistui keväällä. Suunnittelutyö on tuottanut muutoksia Focus-alueelle aiemmin osayleiskaavassa suunniteltuihin liittymäjärjestelyihin nähden.

Ympäristöministeriö myöntänyt syksyllä Tuusulan kunnalle lunastusluvan puuttuvien maa-alueiden hankkimiseksi sekä osittaisen ennakkohaltuunoton. Lunastusluvan myöntämisestä jätettiin valituksia hallinto-oikeuteen.

Hyrylän keskusta

Palvelukeskuksen sijainti päätettiin kunnanvaltuustossa, mikä mahdollistaa yleissuunnittelun jatkamisen ja asemakaavamuutoksen laatimisen aloittamisen. Palvelukeskuksen hankkeesta on käyty markkinavuoropuhelu ja on käynnistetty kilpailullinen neuvottelumenettely.

Rykmentinpuisto

Rykmentinpuiston työpaikka-alueen suunnittelu on edennyt. Rykmentinpuiston keskuksen, Puustellinmetsän, Monion ja Kirkonmäen alueiden kunnallistekniikan suunnittelu on myös edennyt.

Alueen asemakaava on hyväksytty valtuustossa, mutta siitä tehty valitus viivästyttää alueen toteuttamista. Kunnallistekniikan yleissuunnittelu on valmis ja rakennussuunnittelu on hyvällä mallilla. Gasumin maakaasuputki on siirretty tulevalle työpaikka-alueelle.

Alueen kunnallistekniikan verkostojen suunnittelun ja rakentamisen koordinoitutyö on tehty. Neuvotteluita ja maanhankinnasta on tehty.

Taideohjelma on käynnistynyt, ja taiderahaa kerätty 2020 vuoden loppuun mennessä n. 690.000 euroa.

Arvioinnin johtopäätökset:

- Vuonna 2020 painetta aiheutti covid-19 pandemia, joka aiheutti rajoitteita ja jolla oli laaja-alaiset vaikutukset läpileikkaavasti koko kuntatoiminnassa.
- Vuonna 2020 toiminnan painopisteenä oli strategisesti valittu Asuntomessujen 2020 toteuttaminen ja tapahtuman hyödyntäminen. Valitettavasti asuntomessujen aloitusta jouduttiin siirtämään covid-19 pandemian vuoksi. Messut saatiin avattua vasta elokuussa. Elokuussa järjestetyt Asuntomessut onnistuivat kuitenkin haasteista huolimatta.
- Hyrylän keskustan palvelukeskuksen sijainti päätettiin kunnanvaltuustossa. Mutta Palvelukeskuksen hankkeesta on kunnan sisäiset erilaiset näkemykset maankäytöstä ja niiden yhteensovittamisesta, tämä voi hidastaa päätöksentekoa.
- Focus-alueen, Sulan ja Rykmentin portin työpaikka-alueiden asemakaavojen myötä myös työpaikkatonttivarannot ovat kohenemassa tulevaisuudessa.

Tarkastuslautakunnan suositukset

- Palveluverkkouudistus satoi merkittävän osan Tilapalveluiden asiantuntijoiden työresurssia. Lautakunta suosittaa kiinnitettävän huomiota henkilöstön riittävään resursointiin. Asuinrakentamisen tonttien kaavoittamisella varmistetaan riittävä kattavuus lähivuosille, jotta voisimme saavuttaa MAL-sopimuksen mukaisen tavoitteen. Suunnittelun ja rakentamisen pääpainoa on lähivuosi painotettu Etelä-Tuusulaan, johon on tulossa pientalo- ja työpaikka-alueita. Lautakunta suosittaa huomioimaan kehitysmahdollisuudet myös radan varressa. Matkailupalveluissa on toimittu ilman resurssia, ollen ilman matkailupäällikköä elokuusta lähtien. Tähän lautakunta suosittaa kiinnittämään huomioita, erityisesti ajatellen kotimaan matkailun suosion kasvua sekä covid-19 exit-vaihetta.

Lähteet:

Tuusula Talousarvio 2020 Taloussuunnitelma 2020-2024

Tuusulassa 10.3.2021 Kuntakehitys lautakunnan kokous / Vuoden 2020 Toimintakertomus

Tilinpäätös 2020, Tuusula

Tuusulan kuntakehityksen lautakunnan kokoukset ja pöytäkirjat 2020

6.2 Tekninen lautakunta

Seuraavassa osiossa tarkastellaan yhdyskuntatekniikan ja tilapalvelun yleisten tavoitteiden ja strategian toteutumista vuoden 2020 aikana.

Yhdyskuntatekniikka

Yhdyskuntatekniikka-tulosalue sisältää seuraavat palveluyksiköt, joissa työskentelee yhteensä 47 henkilöä:

- kunnallistekniikan suunnittelu
- kunnallistekniikan rakentaminen
- kunnossapito
- viheralueet
- liikennekunnallistekniikan suunnittelu

Kunnallistekniikan suunnittelu

Pääpaino on ollut Rykmentinpuiston asemakaava-alueiden (3 kpl) ja Lahelanpelto II -alueen rakentamisen aikaisessa suunnittelussa. Uusia kohteita ovat mm. Rykmentinpuiston työpaikka-alue, Kirkonmäki, Häriskivi ja Pellavamäki. Yhteensä työn alla oli vuoden 2020 lopussa 12 aluetta tai yksittäistä kohdetta.

Rakentamissuunnittelun lisäksi kunnallistekniikan suunnittelu on avustanut kaavoitusta ja tilakeskusta lukuisissa kohteissa, kuten myös puistojen ja liikuntapalvelujen suunnittelussa.

Kuvaaja: Tomi Rantala

Asuntomessut 3.-30.8.2020

Riskiarviossa todettiin, että Tuusulan asuntomessualue ja siihen liittyvät infrahankkeet saattavat sitoa suunnittelun, rakentamisen, kunnossapidon ja viheralueiden henkilöresurssit koko ensimmäisen vuosipuoliskon.

Asuntomessut työllistivät vielä alkuvuoden runsaasti sijoittamissopimushakemusten käsittelyn sekä liitoskohtalausuntojen muodossa samoin kuin katusuunnitelmiin tehtävien muutostarpeiden vuoksi. Messujen aikaista infraa ja pysäköintiä työstettiin useaan otteeseen.

Rykmentinpuiston alueen puistopolkuja valaistuksineen rakennutettiin omajohtoisena työnä. Viherpalvelut yksikkö osallistui yleisten alueiden viihtyisyyden lisäämiseen sekä messuvieraiden ryhmäohjauksiin ja niiden organisointiin.

Kunnallistekniikan rakentamisyksikkö

Yksikkö vastaa kunnallistekniikan rakentamisesta ja vesistö rakentamisesta.

Riskiarviossa todetaan, että useat samanaikaisesti käynnistyvät isot rakennushankkeet vaativat panostusta urakoiden kilpailuttamiseen sekä työmaiden rakennuttajatehtäviin ja valvontaan. Työnjohtoresurssit suhteessa työmaiden kokoon, määrään ja aikatauluun ovat pienet ja riskialttiin mm. sairaslomien vuoksi. Kunnallistekniikan investointien määrä kasvanut 8 vuoden aikana kolminkertaiseksi, mutta henkilöstön vahvuus on kasvanut vain yhdellä. Rakennuttamisorganisaatio on hyvin ohut ja siten haavoittuva. Työmäärän kasvu havaitaan henkilöstön hyvinvoinnissa. Henkilöstön osaamista on kehitettävä tilaaja- ja valvontaorganisaation suuntaan.

Kunnallistekniikan rakentamiseen käytettiin 10,9 milj. euroa, 101 % talousarvion määrärahasta. Merkittävin syy ylitykseen oli Jokelan työpaikka-alueen loppuvuoden reipas rakentamisaikataulu.

Merkittävimpiä vuoden 2020 rakentamisen kohteita ovat olleet:

- Puustellinmetsä asemakaava-alueen kunnallistekniikan rakentaminen, painopiste asuntomessualue ja sen ympäristö
- Rykmentinpuiston keskusta
- Monion asemakaava-alue
- Lahelanpelto II kaava-alueen 2-vaiheen rakentaminen
- Aropelto
- Jokelassa Vallun työpaikka -alueen ja Pyytien rakentaminen
- Kellokoskella Nystenintien ja Vanhan valtatie rakentaminen on aloitettu.
- Kunnan kustannusosuuksilla on rakennettu Koskenmäen ja Lahelantien kiertoliittymien viimeisiä
- päällystekerroksia ja Jokelantien kevyenliikenteen väylää.
- Päällystysurakatyöt, joissa päällysteneliöitä on kertynyt yhteensä 109.800 m², tästä kunnossapidon
- uudelleenpintauksia n. 21.000 m²
- Puistoista on rakennettu Puustellinmetsän puistoa ja Peltokaaren puistoaluetta.
- Vesistöjen kunnostus -menokohdasta on rakennettu Tuusulanjärven ympäristöä.

Kunnossapito

Riskiarviossa todetaan, että uusien alueiden rakentaminen voimakasta tahtia kasvanut. Rakennetut alueet jäävät kunnossapidon ylläpidettäväksi, mutta määrällisäysten edellyttämiä taloudellisia ja henkilöstöresursseja ei ole saatu riittävässä määrin ylläpitoon. Tämä aiheuttaa rakennetun omaisuuden arvon putoamista sekä henkilöstön tarpeettoman suurta kuormittumista.

Niukan käyttötalousbudjetin seurauksena katuverkosto on jo päässyt suurelta osin huolestuttavan huonoon kuntoon, eikä nykyisillä määrärahoilla sitä pystytä elvyttämään, vaan voidaan korjata vain merkittävimmät pääväylät.

Kunnassa painopisteen halutaan olevan uusissa kaava-alueissa.

Viheralueet

Viherrakennushankkeiden määrää on kasvatettu merkittävästi. Nykyiset henkilöresurssit eivät riitä metsäomaisuuden hallintaan, puistojen ja leikkipaikkojen ylläpidon organisointiin ja valvontaan sekä samanaikaisesti tapahtuvaan uusien kohteiden suunnitteluttamiseen ja rakennuttamiseen sekä kunnossapitoon. Rakentamishojelman sivusta tuotavat hankkeet kasvattavat taloudellisia, aikataulullisia, laadullisia ja työsuojelullisia riskejä ja vaarantavat sellaisten hankkeiden kulun, joissa kunnalla on sopimuksiin tai muihin sitoumuksiin perustuva aikataulu.

Merkittävimpiä investointikohteita vuonna 2020 olivat Puustellinmetsä ja Peltokaaren alue.

Osallistavasta budjetoinnista tulevat hankkeet liittyvät suurelta osin viherpalveluiden toiminta alueelle.

Viheralueiden ja metsien arvostus ja niiden käyttö on noussut koronavuoden aikana. Yhä tiivistyvässä kuntarakenteessa tulee pohtia uusia keinoja monimuotoisen vihreän lisäämiseksi.

Liikenne

Liikenneyksikkö vastaa Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) ohjauksesta Tuusulan alueen ja Tuusulaa palvelevan joukkoliikenteen suunnittelussa ja hankinnassa. Yksikkö tekee yhteistyötä myös muiden toimivaltaisten joukkoliikenneviranomaisten kanssa kunnan raja-alueiden liikennetarjonnan sekä joukkoliikenteen lippuyhteistyön osalta. Yksikkö hoitaa kunnan edunvalvontaa joukkoliikenteen järjestämiseen liittyvissä asioissa. HSL-kuntaosuus on liikenneyksikön vuosibudjetissa.

Covid-19 pandemia vaikutti huomattavasti joukkoliikenteen käyttöä vähentävästi vuonna 2020. Tuusulan alueella ja Tuusulan suunnan HSL-alueen liikenteessä tilastoitu nousujen määrä vuonna 2020 on ollut n. 20 % pienempi kuin vuonna 2019. Koko HSL-alueella nousuja on vuonna 2020 ollut n. 36 % vähemmän kuin vuonna 2019. HSL-nousutilastointi Tuusulan osalta on edelleen muuttumassa kattavammaksi. Peräkkäisten vuosien keskinäinen vertailukelpoisuus saavutetaan vasta tulevinä vuosina.

Tilakeskus

Tuusulan kunnan tilapalveluiden vastuulla on lähes kaikki kunnan omistamat toimitilat, kiinteistöt ja rakennukset. Tavoitteena on, että kunnan toimijoilla on terveelliset, turvalliset, taloudelliset ja

toimivat tilat käytössään. Toiminnan lähtökohtana on kestävä kehitysperiaatteet, energia- ja kustannustehokkuus, esteettömyys, tarkoituksenmukaisuus ja ennakoiva suunnitelmallisuus.

Tilapalvelut vastaa kunnan toimitilojen vuokrauksesta, kiinteistöjen teknisestä isännöinnistä ja siivouksesta, huolehtii talonrakennusinvestointien ja vuosikorjausten toteutuksesta sekä vastaa kunnan kiinteistöomaisuuden arvon säilymisestä ja kehittämisestä. Tilapalvelut vaalii mahdollisuuksien mukaan myös Tuusulan kunnan arvotarkennusten arkkitehtonista- ja kulttuuriperintöä.

Tilapalveluiden rakennusinvestoinnit ovat vuonna 2020 noin 12 Me ja työntekijöitä Tilapalveluissa on noin 75 henkilöä:

- kiinteistöjohtaminen
- rakennuttaminen
- kiinteistöjen ylläpito

Kiinteistöjohtaminen

Tilapalvelut tekee aktiivista yhteistyötä maankäytön, kaavoituksen ja yhdyskuntatekniikan suunnittelun kanssa.

Kunnassa on päätetty noudattaa KuivaKetju10 toteutusmallia sekä osallistua Terveet Tilat 2028 -hankkeeseen kuuluvaan Satakunta-hankkeeseen.

Tavoitteita vuodelle 2020:

- kunnan kiinteistöjen tietokantojen ja arkistoinnin päivittäminen
- aktiivinen sisäilma-asioiden tarkastelu yhteistyössä työryhmien kanssa
- tutkimus- ja korjaustarpeisiin reagointi ilman viivettä
- energiatehokkuuden edistäminen kunnan rakennuksissa
- Kirkonkylän koulukampuksen, päiväkotit Martta Wendelinin ja Monion lukio- ja kulttuuritalon
- toteutussuunnittelun valmistuminen urakkakilpailutusta varten
- Riihikallion monitoimikampuksen tarve- ja hankesuunnittelun valmiiksi saattaminen
- uuden varikon ja keskuskeittiön esi- ja tarvesuunnitelmat valmiiksi päätöksentekoa varten

Riskiarviossa kiinnitettiin huomiota kiinteistöomaisuuden kehittämistarpeisiin ja useisiin samanaikaisiin suuriin hankkeisiin, jotka saattavat muodostaa merkittäviä aikataulullisia, laadullisia ja kustannusriskejä. Henkilöstön resurssivaje, henkilökunnan korkea keski-ikä ja mahdolliset irtisanoutumiset voivat hidastaa palveluverkkosuunnitelman toteutusaikataulua ja suunnittelun laadullista ohjausta.

Vuonna 2020 kaikkia palveluverkon uudiskohteita edistettiin ja aikatauluja tarkennettiin. Palveluverkkouudistus satoi merkittävän osan Tilapalveluiden asiantuntijoiden työresurssia. Palveluverkon rakentaminen alkoi loppuvuonna 2020 Martta Wendelin päiväkodin rakentamisella.

Rakennuttaminen

Rakennuttamisen palveluyksikkö hoitaa talonrakentamisen investointiprojektit investointipäätösten jälkeen suunnitteluvaiheesta käyttöönottoon kustannustehokkaasti ja yhteistyössä käyttäjätoimialojen kanssa. Palveluyksikön päätehtävä on kunnan talonrakennushankkeiden rakennuttaminen, rakentaminen, rakennustöiden valvonta sekä kiinteistöihin liittyvät rakennusten purkutyt.

Rakennuttamisyksikkö osallistuu sisäilmatyöryhmän toimintaan. Sisäilmakorjausten määrä ja osallistuminen väistötilojen hankintaan ja toteutukseen on kasvanut. Nämä työt sitovat resursseja huomattavasti. Lisäresursseja ei ole osoitettu pyynnöistä huolimatta. Sisäilmaongelmiin suoraan liittyviä korjauksia ja tutkimuksia tehtiin noin 470 000 eurolla.

Kiinteistöjen ylläpito

Kiinteistöjen ylläpito sisältää turvallisuus-, puhtaanapito- ja kiinteistöhoitopalveluita sekä energia-asiantuntijapalveluita. Palvelut tuotetaan omana työnä ja ostopalveluina. Molempien kustannuksia ja laatua seurataan jatkuvasti.

Tavoitteena on kiinteistöjen sähköisen huoltokirjan aktiivisen käytön kehittäminen kiinteistöjen käyttäjien ja ylläpito-organisaation tehokkaaksi päivittäiseksi työkaluksi.

Kiinteistöjen ylläpitoa kehitetään edelleen ja vastataan Tuusulan kunnan käyttäjien tarpeeseen sisäilman laadun parantamiseksi.

Riskiarvioon liittyen talvikunnossapidon tarvetta ja kustannuksia ei voida ennakoida etukäteen. Talvi 2020 oli kuitenkin leuto ja lumeton, josta johtuen säästöä tuli 223 000 euroa.

Kaukolämpökuluissa, vesi- ja jätevesimaksuissa säästettiin 320 000 euroa leudon talven sekä kiinteistöjen käyttöasteen vähenemisen myötä.

Puhtauspalveluiden palveluhankinnat ylittyivät vuoden aikana yhteensä 270 000 euroa johtuen mm. sairauspoissaolojen sijaistamistarpeista ja koronan aiheuttamista lisä- ja tehosiivoustarpeista.

Arvioinnin johtopäätökset

- Vuosi 2020 oli poikkeuksellinen sekä yhdyskuntatekniikan että tilakeskuksen näkökulmasta. Covid-19 pandemian vaikutus näillä yksiköillä liittyi lähinnä henkilöstön, kuten siivoustoimen ja muiden yksiköiden työntekijöiden kokemaan stressiin heidän joutuessaan tekemään työtä osan aikaa ihmisten parissa kouluissa ja kiinteistöissä. Toisaalta etätöy kouluissa ja toimistoissa mahdollisti rästissä olleiden töiden tekemisen tehokkaasti. Leuto talvi toi säästöjä talvikunnossapitoon.
- Asuntomessut onnistuttiin pitämään turvallisesti aikataulua siirtämällä ja alue tuli esittelykuntoon tavoitteen mukaisesti. Tuusula sai myönteistä huomiota, kun messualuetta esiteltiin myös jälkikäteen television välityksellä.
- Kaikista haasteista huolimatta palveluverkkouudistus eteni.

Tarkastuslautakunnan suositukset

- Sisäilmaongelmat ovat edelleen olemassa ja vaativat huomiota näiltä yksiköiltä. Palveluverkkouudistuksen edetessä suunnitellusti resursseja vapautuu uuteen ja myös väliaikaisista kalliista väistötiloista päästään eroon. Kunnan omista resurssivajeista johtuen on kiinnitettävä erityistä huomiota ammattitaitoiseen uusien rakennusten rakennusaikaisten töiden valvontaan ja kustannusten seurantaan. Kiitosta ansaitsee, että kunnassa noudatetaan rakentamisessa Kuiva Ketju 10 -toteutusmallia ja mm. Martta Wendelinin rakennuksella näemme jo suojaukset valmiina.

Lähteet:

Tuusula Talousarvio 2020 Taloussuunnitelma 2020-2024

Tuusulassa 16.3.2021 Teknisen lautakunnan kokous / Vuoden 2020 Toimintakertomus

Tilinpäätös 2020, Tuusula

Tuusulan Teknisen lautakunnan kokoukset ja pöytäkirjat 2020

7 Yhteiset palvelut

Yhteiset palvelut koostuvat neljästä palvelualueesta: asiakas- ja henkilöstöpalvelut, hallintopalvelut, talouden ohjaus sekä kehittäminen ja tietohallinto. Toimialueen tavoitteena on tuottaa sujuvia palveluita niin kuntalaisille kuin kunnan sisäisille asiakkaille.

Toimintaan vaikutti olennaisesti koronapandemia ja toimenpiteet toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Toimialueen asiantuntijat toimivat maaliskuun alusta lähtien pääosin etätöissä ja tukivat asiakkaita ja kuntaorganisaatiota ICT-, henkilöstö-, työsuojelu-, turvallisuuspalveluissa sekä kohdennetun asiakastyön palveluissa.

Toimialueella toteutettiin koko henkilöstä koskevaa työyhteisövalmennus. Valmennuksella edistettiin tiimityötä ja itseohjautuvampaa toimintatapaa sekä siirtymää oman työn suorittajasta oman työn kehittäjäksi. Lautakunta jäi kaipaamaan tietoa, miten kattavasti henkilöstö osallistui/tavoitettiin valmennukseen.

Kuvaaja: Elina Niemi

Asiakas- ja henkilöstöpalvelut

Palvelualue tuottaa, huolehtii ja toteuttaa palveluja seuraavissa palveluyksiköissä: Henkilöstöpalvelut toteuttaa koko kunnan henkilöstöä koskevia johtamiseen, osaamiseen ja työkykyyn liittyviä keskitettyjä toimenpiteitä ja koulutusta yhdessä toimialueiden, työsuojelun, työterveyshuollon ja henkilöstön kanssa. Turvallisuuspalvelut huolehtii kunnan kokonaisturvallisuuden ylläpidosta sekä suunnittelee kunnan ja kuntalaisten arjen turvallisuutta lisääviä toimenpiteitä. Työllisyyspalvelut tuottaa palveluja kaikille tuusulalaisille työttömille työnhakijoille, jotka kokevat tarvitsevansa apua työnhaussa tai oman polun löytämisessä työmarkkinoille. Maahanmuuttopalvelut tarjoaa maahanmuuttajille kotoutumista tukevaa neuvontaa ja ohjausta. Ohjaamopalvelut tuottaa 16-29 vuotiaille nuorille ohjaamon, etsivän nuorisotyön ja starttipajan palveluita ja tukea kohti aktiivista elämää. Kunnan keskitetty asiakaspalvelu TuusInfo palvelee kuntalaisia, matkailijoita, yrityksiä ja yhteisöjä sekä kunnan työntekijöitä.

Hallintopalvelut

Palvelualue tuottaa, huolehtii ja toteuttaa mm. seuraavia palveluja ja tehtäviä: järjestää kunnanhallituksen, konsernijaoston ja valtuuston päätöksenteon vaatiman perusmateriaalin ja tarvittavat kokoukset sekä huolehtii päätösten täytäntöönpanosta ja vaaleihin liittyvistä viranomaistehtävistä. Järjestää yleiset edunvalvontapalvelut kolmen kunnan yhteistoimintana. Huolehtii kunnan organisaation tarvitsemista juridisista palveluista. Vastaa asiakirjahallinnon ohjauksesta ja neuvonnasta sekä kunnan asianhallinnan kehittämisestä.

Talouden ohjaus

Talouspalveluiden palveluyksikkö vastaa kunnan päätöksenteossa ja palvelutuotannossa tarvittavien kuntaa koskevien taloustietojen hankinnasta, ylläpidosta ja analysoinnista, talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelusta ja toteutuksen seurannasta, taloushallinnon järjestelmien kehittämisestä ja ylläpidosta, laskentatiedon kokoamisesta, rahoituksen suunnittelusta ja järjestämisestä. Yksikössä koordinoidaan toimialueiden talousarvion valmistelua kunnanhallituksen talousarviokehyspäätöksen mukaisesti sekä seurataan kunnan talousarvion toteutumista, huolehditaan rahoitussuunnittelusta sekä likviditeetin hallinnasta.

Kehittäminen ja tietohallinto

Kehittäminen ja tietohallinto palvelualue huolehtii kunnan kehittämisen kokonaisohjauksesta sekä tietohallinnosta edistäen asiakaslähtöisten palveluiden kehittämistä sekä uusien toimintatapojen käyttöönottoa. Toiminnan keskiössä ovat prosessien kehittäminen ja digitaaliset palvelut. Palvelualue tarjoaa kehittämisen tukea (mm. projektihallinta) muulle organisaatiolle sekä kehittää ja hallinnoi kuntatasoista kehittämiskikkoa. Sen keskeisenä tehtäväalueena on ICT-palveluiden (käyttäjätuki, ICT-laittepalvelut, tietoliikenne- ja puhepalvelut) tuottaminen ja kehittäminen.

Arvioinnin johtopäätös

- On hieman haastavaa arvioida toimialueen onnistumista suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Toimialueen keskeisenä muutostavoitteena on kunnan palveluiden koordinoitu ohjaus ja voimavarojen tarkoituksenmukainen kohdentaminen, asiakaslähtöisen kehittämisen vauhdittaminen sekä kehittämistyön tuloksellisuuden parantaminen. Tavoitteen onnistumisen arviointi kertomuksessa ilmenee palvelualueiden suoritetahtumina ilman, että onnistumista tai vaikuttavuutta on arvioitu.

Tarkastuslautakunnan suositukset

- Yhteiset palvelut tuottavat toimintaedellytyksiä ja palveluita koko organisaatiolle, joten tuloksellisuudella ja tarkoituksenmukaisuudella on merkittävä arvo toimialueen saavutuksia arvioitaessa. Palvelualueen oman toiminnan arvioimiseksi ja kehittämiseksi, voisi palvelualue esittää itselleen kysymyksen: miten onnistuimme ja arvioida toimintansa vaikuttavuutta koko organisaation toiminnan kehittämiseksi.

7.1 Henkilöstö

Vuosi 2020 oli valtuustokauden muutosten vuosien jälkeen Koronapandemian sävyttämä vuosi, jossa henkilöstö on monimuotoisesti tehtäviään suorittanut.

Tuusulan kunnan organisaatorakennetta uudistettiin ja 1.1.2019 alkaen siirryttiin yhden toimialan malliin. Kuntatoimiala jakaantuu kolmeen toimialueeseen: Kasvu ja ympäristö, Sivistys ja Yhteiset palvelut. Uudistus on jatkunut kertomusvuodelle ja vaikutuksia toimintaan alkaa hiljalleen näkyä, jossa yhdessä tekeminen on ollut suuntaava periaate.

Koronapandemian muuttaessa organisaatiossa osan työskentelyn digiympäristöön, moni asia muuttui asioiden valmistelussa ja päätöksentekoprosesseissa. Kaikkia tehtäviä ei kuitenkaan kyetä tekemään etäympäristöissä vaan tarvitaan johtamiselta hyviä hybridijohtamisen ominaisuuksia. Hajautetun toimintamallin, jota digiympäristötyöskentely on, vaatii johtamiselta uutta ajattelua ja jopa uusia työskentelymalleja tavoitteiden saavuttamiseksi. Esimiehille on kertomuksen mukaan annettu koulutusta, jonka riittävyttä ei mainita selvitetyn. Työntekijöiden kokemaa työympäristön muutostaakaan vaikutuksista ei ollut mainintaa kertomuksessa.

Muutoksia liittyen henkilöstöön tapahtui kaikilla toimialueilla. Johtamisjärjestelmän ja johtamisen foorumeiden muutosten vaikutukset pandemiaympäristössä henkilöstön toimintatapojen kehittämiseksi nähtäneen tulevina vuosina, vaikutusten ensiarvioita ei ollut. Kunnan johtamisjärjestelmää on kehitetty merkittävästi ja toimintaa järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla vaativassa työskentely ympäristössä.

Tilinpäätöskirjaukset antavat hyvän kuvan henkilöstönäkökulmasta merkittävän muutoksen työympäristössä. Hieman on haasteellista löytää vastaukset, toimenpiteet tai henkilöstöön kohdistettujen vuositavoitteiden toteutumisesta esim. työnantajakuvan parantamiseksi, henkilöstöhallintajärjestelmän uudistus, henkilöstön ja toimintamallien tukeminen. Miten varmistettiin henkilöstön digitaidot ja miten pidettiin mm. etätyössä olevien työhyvinvoinnista huolta.

Kuvaaja: Mia Kämpfi

Tavoitteena on ollut vähentää sairauspoissaoloja ja parantaa työhyvinvointia sekä henkilöstön tyytyväisyyttä johtamiseen ja esimiestyöhön. Seurantaan käytetään henkilöstökyselyn tuloksia. Korona-ajan työtyytyväisyyden mittausta toteutettiin keväällä 2021, jonka tuloksista kertomuksessa ei ollut mainintaa, vaikka kokemukset ja vaikutukset kohdistuvat koronapandemiavuoteen 2020.

Vuonna 2020 sairauspoissaolojen kasvussa tapahtui pieni käänne laskusuuntaan. Sairauspoissaoloja oli keskimäärin 14,0 kalenteripäivää henkilöä kohden (vuonna 2019 oli 14,4 päivää). Henkilökunnasta 25,6 %:lla ei ollut lainkaan sairauspoissaolopäiviä (22,2 % vuonna 2019).

Työtapaturmien lukumäärissä ilmeni alenemaa vuoteen 2019 verrattuna.

Vuosi 2020	Työtapaturmia	Työmatkatapaturmia	Yhteensä
Maksettu korvauksia (Vuosi 2019)	59 kpl (80 kpl)	10 kpl (37 kpl)	69 kpl (117 kpl)

Vuonna 2020 työtapaturman aiheuttamia sairauspoissaolopäiviä kuitenkin kertyi 1263 (1196 päivää vuonna 2019).

Tilastojen mukaan suurin osa korvatuista vahingoista (67 %) aiheutti työkyvyttömyyttä enintään 3 päivää. Yli 30 päivää työkyvyttömyyttä aiheutti 7 % korvatuista vahingoista, joka muodostivat 76 % kaikista työkyvyttömyyspäivien kustannuksista. Työpaikalla sattui kaikista korvatuista tapaturmista 84 % (vuonna 2019 67%) ja työmatkalla 15 % (vuonna 2019 32 %) tapaturmista. Ammattitauteja tai -epäilyjä oli (1 %) tapaturmista. Yleisimmät korvattavat työpaikkatapaturmat vuonna 2020 oli henkilön kaatuminen/putoaminen (39 %), aiheuttajan putoaminen/törmäys liukuminen (17 %) ja terävään esineeseen satuttaminen, takertuminen, kolhiminen (13 %).

Henkilöstöriskeistä mainitaan keskeisimpinä työnantajakuvan heikkeneminen, sisäilmaongelmat. Lisäksi huolta aiheuttaa eläköityminen ja hiljaisen tiedon katoaminen sekä rekrytointihaasteet. Keinoina haasteisiin on toteutettu osallistaminen ja strategisten hankkeiden toteuttaminen sekä johtamisen avulla työyhteisön tukeminen. Kyse on usean vuoden panostuksesta henkilöstöriskien hallintaan, josta ei löytynyt ensiarvioita vaikuttavuudesta.

Arvioinnin johtopäätökset

- Koronapandemiasta seurannutta työskentelymuotomuutoksien vaikutusta tavoitteiden saavuttamiseksi, sairauspoissaolojen määrään ja työntekijöiden hyvinvoinnin arviointiin oli yleisesti melko niukkaa. Lautakunta jäi kaipaamaan arviota, vaikuttiko pandemian aiheuttaman toiminnan muokkaaminen ja työskentelytapojen haltuunotto haasteen henkilöstölle ja/tai varsinaiselle toiminnalle. Tulevia pandemioita ja erityistilanteita varten olisi hyvä olla jokin toteutusrekisteri arviointia varten, mitä tehdyillä järjestely- ja kehittämistoimenpiteillä saatiin aikaiseksi sekä miten ne vaikuttivat perustyön toteutukseen ja tulokseen.
- Valtuustokauden muutosten aikaiset panostukset kohdistuivat toiminnan kehittämiseen; tavoitteen toteutumisesta jää epäselväksi oliko havaittavissa henkilöstön osalta toivottuja tuloksia tai muutoksia tekemisessä ja toimintatavoissa panostuksen jälkeen.

Tarkastuslautakunnan suositukset

- Väliarviointien tekeminen pitkien prosessien toteutuksessa on tärkeää, sillä se on keino nähdä, ollaanko halutulla tiellä ja tarvitaanko tarkennuksia toimintoihin tai tavoitteisiin. On hyvä pyrkiä ainakin vuosittain arvioimaan henkilöstöön kohdistettujen toimenpiteiden vaikuttavuutta, fyysisten toteutumisarviointien lisäksi. Prosessin johtaminen ja siitä raportoimista varten on hyvä luoda aikaa kestävä menetelmä, jolla voidaan muodostaa väliraportteja sekä tilannekuvia halutulla ajanhetkellä.
- Koronapandemian vaikutus työntekijöihin, työn tekemiseen sekä tavoitteiden saavuttamiseksi kannattaa dokumentoida hyvin. Dokumentaatiosta saadaan arvokasta tietoa tulevaan, eri menetelmien vaikuttavuudesta ja niiden vaatimasta aikaresurssista toimintoja kehitettäessä.

7.2 Vaikutusten ennakoarviointi (evaus)

Tuusulan sivistystoimen vaikutusten ennakoarviointiprosessin taustatarkasteluun käytettiin normistoja: Maankäyttö- ja rakennuslaki 5.2.1999/132 9 § (5.5.2017/254), Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 8.4.2005/200 ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen 30.12.2010/1326 11 §, Tuusulan kunnan ennakoarviointiin tekemää kuntamallinnusta, Sivistystoimessa tehtyä ”Pienten koulujen” evaus-prosessia, vastuuvirkamiesten haastatteluja (Teams -palaverit: sivistystoimi ja keskushallinto) sekä Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan puheenjohtaja. Terveystieteiden- ja hyvinvointilaitoksen (THL) sekä Kuntaliiton verkkosivut.

Vaikutusten ennakoarviointi on lain velvoittamaa toimintaa ja sillä tarkoitetaan päätösesitysten ja tavoitteiden vaikutusten arviointia etukäteen jo valmisteluvaiheessa, jäsentämään ja selventämään valmistelu- ja päätöksentekotilannetta sekä tukemaan päätöksenteon läpinäkyvyyttä. Vaikutuksia pyritään punnitsemaan lyhyellä ja pitkällä aikajänteellä. Ennakoarvioinnilla pyritään tarkastelemaan toteuttaako päätösehdotus kunnan yleisiä tavoitteita tai hallinnon esityksiä, esim. kuntastrategiaa. Ennakoarvioinnissa valmistelija kuvaa ehdotuksen myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia sekä esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja.

Ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen ja pienten koulujen ennakoarviointiprosessit ovat vaiheittaisia osatarkasteluja Tuusulan kunnan palveluverkkosuunnitelmaan 2019 – 2026.

Kuvaaja: Sari Siponen

Evausprosessi

Prosessissa on mahdollisuus arvioida joko suppeasta tai laajasta näkökulmasta. Laajuuden valintaan vaikuttaa missä evauspäätös tehdään, kuinka pitkä prosessi on, miten tarvittava tieto hankitaan, esiin nostettavat asiat ja näkökulmat, päätösvaihtoehtojen määrään sekä lopulliseen päätöksenteko tahoon.

Suppea ennakkovaikutusten arviointi

Pienten koulujen vaikutusten ennakkoarvioinnin lopputuloksena syntyi päivitetty Tuusulan palveluverkkosuunnitelma, joka vahvistettiin valtuustossa 7.12.2020. Prosessiin liittyy toimijoina evauksen vastuuhenkilö, valmistelija/esittelijä ja menetelmäosaaja. Prosessia edistetään valmistelutyöryhmässä, jota tukee tarvittaessa toimialueen johtoryhmä, poikkialueellinen johtoryhmä ja/tai kunnan johtoryhmä prosessin laajuudesta riippuen. Evaustuloksia käsitellään poliittisessa johtoryhmässä, lautakunnassa sekä luottamushenkilöiden toimesta.

Tarkastelunäkökulmat

Laajimmillaan vaikutusten ennakkoarvioinnissa on mahdollisuus saada yhteisvaikutusnäkemys: ihmisvaikutukset (iva), terveysvaikutukset (terva), kielelliset vaikutukset (kiva), taloudelliset vaikutukset (tava), mielenterveysvaikutukset (miva), lapsivaikutukset (lava), sukupuolivaikutukset (suva), yhdenvertaisuusvaikutukset (yhva), sosiaalisten vaikutusten arviointi (sva), ympäristövaikutukset (ymva), yritysvaikutukset (yrva).

Näiden näkemysten lisäksi prosessissa tarkastellaan kuntalais-, ympäristö-, organisaatio ja henkilöstö-, taloudelliset sekä strategiset vaikutukset. Näiden vaikutusten esiin saamisessa osallistaminen nousee keskeiseksi työmenetelmäksi.

Tehdyt ennakkovaikutusarviointit

Ennakkovaikutusten arviointeja toteutettiin Tuusulassa vuonna 2020 seuraavasti:

- Sivistys 2
 - laaja evaus ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen kehittämisestä
 - laaja evaus Linjamäen, Nahkelan ja Tuomalan koulujen tulevaisuudesta
- Kasvu ja ympäristö 0
- Kuntatoimiala ja Yhteiset palvelut 0

Kasvun ja ympäristön toimialueella tehtiin vuoden aikana lakisääteisiä MRL:n mukaisia vaikutusten arviointeja, arviointien määrä muodostuu lainvoiman saavien kaavojen määrän mukaisesti,

kahdeksan 2020. Hyrylän palvelukeskuksen vaikutusten arviointia tullaan vuoden 2021 aikana laajentamaan kunnan eva-mallin mukaisesti.

HYTE lautakunnan jälkiarviointi

Hallintosäännön mukaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta vastaa kuntatasoisesta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja yhteistyön ohjauksesta, kunnan päätöksenteon vaikutusten ennakoarviointimenettelyn (EVA) ohjauksesta ja ohjeistuksesta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmista sekä kuntalaisvaikuttamisen ohjauksesta. Hyte-lautakunta seuraa ja arvioi kunnan EVA-mallin toteutumista.

Tehdyt ennakoarvioinnit eli EVA:t kootaan kunnassa vuosittain yhteen tarkastuslautakunnan laatimaan arviointikertomukseen kunnan muun arviointitiedon kanssa, jossa arvioidaan sitä, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tämä on osa kunnan tilinpäätöksen tarkastusta, ja se perustuu kuntalain 71 §:ään.

Tarkastuslautakunnan johtopäätökset

- Päätäjien tulee tarkastella useita erilaisia vaikutuksia samanaikaisesti ja kokonaisvaltaisesti, johon tämä evaus prosessi on valmisteluorganisaatiolle hyvä ja laajan tarkastelun väline. Päätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä tulee ottaa huomioon, miten ne vaikuttavat kuntalaisiin, ympäristöön, organisaatioon ja henkilöstöön sekä talouteen.
- Valtuustossa tehtyjen päätösten mukaan kuntatoimialalla, kasvun ja ympäristön- sekä yhteisten palveluiden toimialueilla tulee valmistelun olla Tuusulan eva-mallin mukaisia. MRL:n mukaisia vaikutusten arviointeja tulee täydentää kunnan eva-mallin näkökulmilla. Näin ei toimittu vuoden 2020 aikana.
- Vuoden 2020 aikana tehdyt evaukset ovat aineistoltaan laajoja ja osallistumisen mahdollisuuksien osalta kattavia. Näkökulmien käsittely sekä aineiston pohjalta tehdyt analyysit jäivät lautakunnan mukaan osin ohueksi.

Tarkastuslautakunnan suositukset

- Jos analyysin lopputuloksena käytetään vaikutuskertoimia, tulee käytettävät indikaattorit määritellä sanallisesti, miten arvioon päädytään.
- Kyselyn kysymysten määrää voisi tiivistää, jotta vastaajat eivät kyllästy vastaamiseen ja samalla kiinnitetään huomiota millä kysymyksillä mitataan vaikuttavuutta.
- Kun analysoitavaksi muodostuva aineisto edellytetään kirjallisena, tulee varsinkin yleisötilaisuuksissa kertoa, että puhuttu kanta tai mielipide tulee jättää myös kirjallisena.
- Kun kohdealueella aloitetaan evaus, tulee huolehtia riittävästä ennakkoinformoinnista, jotta huhut eivät saa etumatkaa ja etteivät huhut muutu rinnakkaistotuudeksi, joiden kumoaminen vie voimat prosessilta.
- Lautakunta on toiminnassaan kiinnittänyt huomiota, että Tehtyjen evausten määrä on vähäinen kunnan päätöksenteossa olevien asioiden määrään suhteutettuna. Mallin käyttöönoton edetessä tähän on kiinnitettävä huomiota.

7.3 Riskienhallinta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan avulla pyritään varmistamaan asetettujen tavoitteiden saavuttaminen.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kunnan ja kuntakonsernin strategista ja operatiivista toiminnan ja talouden suunnittelua, päätöksentekoa, seuranta- ja arviointia. Käytännössä sisäinen valvonta ja riskienhallinta kytkeytyvät vuosittaiseen talousarvio-, toiminnan ja talouden seuranta- ja tilinpäätösprosessiin.

Kokonaisvaltainen riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa, jonka tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Riskienhallinta kytketään organisaation strategiaan, toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin. Riskit on luokiteltu: kohtalainen, tuntuva, merkittävä ja sietämätön riski.

2020 Riskiympyrässä on kaksi (2) sietämätöntä ja kahdeksan (8) merkittävää riskiä; joiden merkittävyyskehityssuunta on arvioitu.

Sietämätön riski

- Sisäilmaongelmat ja niistä aiheutuvat seuraamukset; ei muutosta, merkittävyys ennallaan (myös 2019)
- Kunnan investoinnit ja velkataakka; ei, muutosta, merkittävyys ennallaan (2019 merkittävä riski, merkittävyys nousussa)

Merkittävä riski

- Keski-Uudenmaan soten toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttaminen; ei muutosta, merkittävyys ennallaan (2019 merkittävyys oli nousussa)
- Kunnan ja asumisen vetovoiman riittävyys; ei muutosta, merkittävyys ennallaan (myös 2019 merkittävyys ennallaan)
- Hyrylän keskustan toteutuksen viivästyminen; ei muutosta, merkittävyys ennallaan (myös 2019 merkittävyys ennallaan)
- Joukkoliikenteen palvelutason riittävyys; merkitys nousut (myös 2019, merkittävyys ennallaan)
- Organisaation ja johtamisjärjestelmän uudistuksen tavoitteiden toteutuminen, toimintakulttuurin ja johtamisen muutos; ei muutosta, merkittävyys ennallaan (myös 2019, merkittävyys laskussa)
- Henkilöstön uudistumiskyky ja työhyvinvointi; merkitys nousut (2019 tuntuva riski, merkittävyys laskemassa)
- Tietosuojavelvoitteiden täyttäminen; merkittävyys laskemassa (2019 tuntuva riski, merkittävyys laskemassa)
- Laajan palveluverkon kustannukset ja korjausvelan kasvu; merkitys nousut (2019 tuntuva riski, merkittävyys nousussa)

Arvioinnin perusteella voidaan todeta, että kunnan velkataakka ja investoinnit, joukkoliikenteen palvelutason riittävyys sekä henkilöstön uudistumiskyky ja työhyvinvointi ovat matkalla sietämättömän riskin asemaan.

Vuoden 2019 merkittävyysarviointien perusteella oli havaittavissa, että merkittävän riskin kategoriaan oli nousemassa ”Hajanainen kehittäminen ja toimintatavat ottaen huomioon rajalliset resurssit” ja ”Laajan ja tehottoman palveluverkon kustannukset ja korjausvelan kasvu”. Molemmat löytyvät 2020 merkittävien riskien joukosta. Lisäksi ”Laajan palveluverkon kustannukset ja korjausvelan kasvu” oli 2019 tuntuvan riskin kategoriassa, nyt arviointivuoden jälkeen se on merkittävänä riskinä nousemassa sietämättömän riskin kategoriaan.

Riskienhallintaa tarvitaan varmistamaan strategian ja tavoitteiden toteutumista, toimintaedellytyksiä ja toiminnan jatkuvuutta. Lisäksi se voi auttaa tunnistamaan uusia toimintamahdollisuuksia. Riskienhallinnalla varmistetaan myös talouden ja toiminnan laillisuutta ja tuloksellisuutta sekä hyvää hallintotapaa.

Valtuuston hyväksymien Tuusulan kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden tueksi kunnanhallitus hyväksyi 27.4.2020 Sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan ohjeen, jossa on aiempaa tarkemmin kuvattu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käsitteet, menettelytavat sekä toteuttajat ja heidän vastuunsa sekä ohjeistettu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käytännön työstä.

Arvioinnin johtopäätös

- Voidaan odottaa, että panostaminen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan organisoimiseen ja menetelmiin tuovat tulevana vuosina kehittyvää riskienhallintaa sekä osaamista haasteiden ennakointiin ja havaintokykyä riskien syntymiseen sekä niiden muuntumiseen. Oppimisen kannalta olisi tärkeätä kuvata tapahtunut sekä syyt, varsinkin niissä tapauksissa, joissa edellisen vuoden jonkin riskin merkittävyysarvioinnin ollessa laskeva, riski toimintavuodessa muuttuu kategoriata kriittisemmäksi.
- Sietämättömän riskin kategoriassa olevat riskit ovat hitaasti vaikuttavien toimenpiteiden piirissä. Kunnan on pyrittävä vaikuttamaan merkittävien riskien kategoriassa oleviin riskeihin, jotta ne eivät koskaan nouse sietämättömän riskin tasolle. Merkittävän riskin kategoriassa on kolme riskiä, jotka ovat matkalla sietämättömän riskin kategoriaan "Laajan palveluverkon kustannukset ja korjausvelan kasvu", "Henkilöstön uudistumiskyky ja työhyvinvointi" sekä "Joukkoliikenteen palvelutason riittävyys".

Tarkastuslautakunnan suositukset

- Riskin muuttuessa merkittävästä sietämättömäksi riskiksi on odotettavissa nopeita suunniteltuja tai suunnittelemattomia panostustarpeita, jotka haastavat kunnan toimintaa ja sen toimintaedellytyksiä. Toimialueille asetettavat tavoitteet tulevalle kaudelle ottaisi huomioon laajemmin strategiset, toiminnalliset ja taloudelliset riskinäkökulmat.

Kuvaaja: Kirsi Ruislehto

8 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta

Kuvaaja: Tero Moilanen

Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan keskeisimpiä tehtäviä, joka säilyy kunnilla myös sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusten yhteydessä. Näitä lakisääteisiä tehtäviä ovat asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin sekä niihin vaikuttavien tekijöiden seuranta väestöryhmittäin, kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä raportointi valtuustolle vuosittain, hyvinvointikertomuksen valmistelu valtuustolle kerran valtuustokaudessa, tavoitteiden ja toimenpiteiden asettaminen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuen, päätösten vaikutusten ennakoarvioinnin toteuttaminen, vastuutahojen nimeäminen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä yhteistyö muiden kunnassa toimivien tahojen kanssa, kuten 1.1.2019 alkaen Keski-Uudenmaan sote –kuntayhtymä sekä järjestöt.

1.1.2019 perustettiin sosiaali- ja terveyslautakunnan sijaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta osana johtamisen rakenteiden ja johtamisjärjestelmän uudistamista. Hallintosäännön mukaisten tehtävien lisäksi HYTE-lautakunnan tehtäviin kuuluu ohjata hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä kuntatasolla, vastata hyvinvoinnin ja terveyden suunnitelmasta, ohjata ja ohjeistaa kunnan päätöksenteon vaikutusten ennakoarviointia toimialansa näkökulmasta sekä ohjata ja kehittää kuntalaisvaikuttamista sekä verkostoja. Lautakunnan käsittelyyn tulevien asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta huolehtii kuntatoimiala. Vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä on kunnan kaikkien toimintojen yhteinen.

1.1.2019 Tuusulan sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämis- ja tuottamisvastuun siirryttyä Tuusulan kunnalta Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymään, on vuonna 2020 jatkettu yhteisten toimintamallien luomista, mikä on vaatinut ylimääräistä resursointia ja työpanosta. Kuntayhtymän toiminta ei vielä ole merkittäväällä tavalla vaikuttanut tuusulalaisten lähipalveluiden tarjontaan.

Esimerkiksi Jokelan ja Kellokosken terveysasemien toimintaan liittyvät supistukset johtuivat pääosin koronapandemiasta. Tuusulan elinkeinopalveluissa on tavoitteena kaikkien kunnan keskustaajamien lähipalveluiden säilyttäminen ja kehittäminen. Tuusula teki päätöksen Apotti-potilastietojärjestelmään siirtymisestä jo aiemmin, mutta Keusotessa tehtiin vuonna 2020 päätös, että Apottia ei oteta käyttöön kuntayhtymän tasolla. Syksyllä 2020 sovittiin Tuusulan Apotti-osakkeiden myynnistä ja niihin liittyvien vastuiden siirrosta Keusoteen.

Keusoten ja kuntien välillä on ollut haasteena alueellisen tasa-arvon näkökulma. Osana alueellista hytetyötä on aloitettu alueellisen lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laatiminen, jossa myös Tuusulan hyte-lautakunta on ollut mukana. Haasteena ovat kuntien erilaiset mallit toteuttaa esimerkiksi perheiden palveluita ja tavoitteena on yhteisen mallin löytäminen.

Pitkäaikaistyöttömyyden kasvu voidaan nähdä kasvavana riskinä, johon on reagoitu lisäämällä digitaalisia palveluita, kuten ForeAmmatti-verkkopalvelu. Työllisyyspalvelutiimiin saatiin 0,5 henkilötyövuoden lisäys, sekä hyödynnettiin tehokkaammin alueen työllisyysverkostoja.

Poikkeusajan vaikutukset toimialalla

Maaliskuussa 2020 globaali koronapandemia levisi myös Suomeen, jolloin Tuusulan kunnan palvelutoimintaan kohdistui erilaisia valtioneuvoston ja aluehallintoviranomaisten määräämiä rajoitteita ja muutoksia nopeillakin aikatauluilla, mikä vaikutti merkittävästi kuntalaisten elämään. Tuusulassakin perustettiin varhaisessa vaiheessa koronavalmiusryhmä, joka kokoontui myös poikkihallinnollisesti viikoittain Keusote-kuntayhtymän kanssa tehden yhdessä aluetta koskevia linjauksia. Koronapandemia on vaikeuttanut Tuusulan ja Keski-Uudenmaan alueen sosiaali- ja terveyspalveluiden toimintaa ja aiheuttanut viivettä ja palveluiden rajoituksia sekä lisäkustannuksia palveluiden tuottajille. Esimerkiksi hammashoidon jonot ovat kasvaneet. Kuntayhtymätasolla koronan lisäkustannus oli noin 25 miljoonaa euroa, jota kuitenkin katettiin valtioneuvoston avustuksilla. Tuusulan budjetoima Keusoten maksuosuus ylittyi merkittävästi, noin 5,6 miljoonalla eurolla, mitä perusteltiin lähinnä koronakustannuksilla.

Vuoden 2020 hyvinvointisuunnitelma vietiin käytäntöön, mutta koronapandemiaan ei ollut voitu varautua erikseen, koska kyseessä on maailmanlaajuinen poikkeustila. Hyte toimiala käynnisti maaliskuussa 2020 soitto- ja neuvontaringin, jossa yli 5000 70-vuotta täyttäneitä kuntalaista tavoiteltiin ja heistä tavoitettiin yli 3500 henkilöä. Jokaiseen numeroon soitettiin 1-2 kertaa maaliskuun ja huhtikuun 2020 aikana ja lisäksi lähetettiin tekstiviestejä sekä kirjepostia. Kirjepostissa kerrottiin ikäihmisten palveluista ja yhteystiedoista. Lähetyksessä oli myös voimisteluohjeet. Osallisuustiimin koordinoimaan puhelintavoitteluun osallistui kaikkiaan 31 henkilöä kirjasto-, kulttuuri-, varhaiskasvatus- ja liikuntapalveluista. Mukana oli myös koulunkäynnin ohjaajia. Touko-kesäkuussa sekä joulukuussa 2020 soitettiin vielä erityistä huolta herättäneille noin 300 henkilölle. Myös riskiryhmiin tunnistettuja tavoiteltiin syksyllä 2020. Elokuusta 2020 alkaen ryhdyttiin vähävaraisille jakamaan kasvomaskeja.

Vuonna 2020 valittiin jo toista kertaa hyte-lautakunnan toimesta Tuusulan hyvinvoinnin edistäjät, joiden valinnalla haluttiin korostaa hyvinvoinnin edistämistyön moninaisuutta ja jokaisen kuntalaisen mahdollisuutta toimia omassa vaikutuspiirissään hyvinvoinnin edistämiseksi. Lisäksi painotettiin tällä kertaa myös niitä toimijoita, jotka olivat koronan aikana toiminnallaan auttaneet ja turvanneet muiden hyvinvointia tai kehittäneet omaa toimintaansa siten, että se on voinut jatkua vallitsevissa olosuhteissa. Hyvinvoinnin edistäjäksi valitaan tuusulalainen tai Tuusulassa vaikuttava yksityishenkilö, toimija, yhdistys, yhteisö, ryhmä tai yritys. Vuonna 2020 määräaikaan mennessä tuli 64 ehdotusta, joista yli puolet kohdistui eri toimijoihin. Vuoden 2020 hyvinvoinnin edistäjiksi valittiin liikuntapaikkojen hoitaja Jari Kuusainen, ruoka-aputoimijat Hävikistä hyväkkiä, Eväskassi Ry, Siskot ja Simot Ry sekä Lyylin kahvila.

Arviointi

- Tuusulassa on sijaintinsa sekä elinkeinorakenteensa vuoksi seurannut työttömyyttä ja lomautuksia koronarajoitusten seurauksena, mikä voi lisätä tarvetta työllisyyspalveluille.
- Palveluiden lakkautukset ja yksinäisyys ovat entisestään vaikeuttaneet jo ennen koronapandemiaa haasteellisessa asemassa olleiden väestöryhmien tilannetta. Haasteena tilanteen purkamisessa tulee olemaan julkisesti tuotettujen palveluiden kasvava kysyntä lähivuosina.
- Kuntien palvelurakenteet, tavoitteet ja linjaukset ovat olleet ennen kuntayhtymään siirtymistä erilaisia, mikä on merkittävänä haasteena yhteisten palveluiden kehittämisessä. Tuusulalaisille tärkeät palvelut voivat heikentyä ja jonot pidentyä, jos Tuusulan tarpeita ei huomioida riittävästi toimintaa kehitettäessä

Tarkastuslautakunnan suositukset

- Koronan vaikutukset tulevat olemaan pitkäaikaisia ja on hyvä arvioida, miten ja mihin ne kohdistuvat tulevien vuosien aikana. Koronapandemian exit-työssä tulisi huomioida erityisesti vaikeassa tilanteessa olevat kuntalaiset.
- Omistajaohjaukseen on kiinnitettävä erityistä huomiota, kun kuntayhtymän palvelukriteereitä ja palveluverkkoa kehitetään, jotta Tuusulan palvelurakenteeseen ei koidu heikennyksiä. Yhteistyö Tuusulan järjestötoimijoiden kanssa on suositeltavaa.
- Terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan osalta ei vuonna 2020 edelleenkään tullut omaa selkeää toimintakertomusta, vaan tiedot olivat jakautuneet hajanaisesti yhteiset palvelut -toimialan alaisuuteen. Tarkastuslautakunta toistaa aiemman huomionsa, että tavoitteiden toteutumisen seurannan kannalta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnalla tulisi olla oma toimintakertomus.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan oma toimintakertomus ja omat, erityisesti omistajaohjaukseen, sen seurantaan ja kunnan johtoryhmän kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyvät selkeät tavoitteet tukisivat lautakunnan itsenäistä roolia demokraattisen päätöksenteon ja kuntalaisten edunvalvonnan tukijana suhteessa Keusote kuntayhtymään.

Lähteet:

Me teemme yhdessä uutta Tuusulaa - kuntastrategia vuosille 2018-2021
Valtuustokauden tavoitteet 2020, Tuusula
Toimintakertomus ja tilinpäätös 2020, Tuusula
Tuusulan hyvinvointisuunnitelma 2020-2021
Kehittämispäällikkö Heidi Hagman

9 Tuusulan Vesihuoltoliikelaitos

Tuusulan vesihuoltoliikelaitos (Tuusulan Vesi) toimii Tuusulan kunnanhallituksen alaisena kunnallisena liikelaitoksena. Tuusulan vedellä on hankintasopimukset talousvettä koskien Keski-Uudenmaan vesi kuntayhtymän kanssa sekä jätevesien osalta Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymän kanssa. Tuusulan kunta on osaomistajana molemmissa yhtymissä.

Tuusulan vesi toimittaa laatuvaatimukset täyttävää vettä 8600 kiinteistöön noin 38500 asukkaalle. Vuonna 2020 uusia asiakkaita tuli 160. Kehityssuunta asiakasmäärässä on jatkossa edelleen kasvussa uusien, suurten asemakaava-alueitten ja liittymien myötä.

Kuluttajien talousveden käyttö lisääntyi koronavuonna etätyöskentelystä johtuen. Asuntomessujen yhteydessä siirryttiin etäluettaviin vesimittareihin, joita vaihdettiin vuonna 2020 noin 1300.

Vuosi 2020 oli tavallista sateisempi. Jätevesiä johdettiin Viikinmäen jätevedenpuhdistamolle viime vuotta enemmän. Vesijohtoja saneerattiin 1,5km.

Tuusulan Veden johtokunnan hallinnossa ei tapahtunut henkilöstömuutoksia. Henkilöstön osalta kesällä 2020 palkattiin projekti-insinööri vahvistamaan saneeraus toimintaa. Keväästä 2020 lähtien siirryttiin erityisjärjestelyihin. Työmaahenkilöstö on toiminut kahdessa eri ryhmässä ja toimistohenkilöstö pääosin etätöissä.

Uusi vesihuoltolaki hulevesien kustannusten seuranta koskien astui voimaan 1.9.2014. Tarkastuslautakunta nosti edeltäneellä toimintakaudella esiin Tuusulan Vedelle kysymykset siitä, kuinka hulevedet järjestetään, kuinka pohjavesiä suojataan ja kuinka muutokset vaikuttavat taksoihin. Toimintakertomuksessa kerrotaan, että hulevesiverkoston toiminnan kattaminen omalla tulo-rahoituksella vaatii edelleen kunnan päätöksen hulevesien järjestämistavasta ja sen perusteella taksarakenteen muuttamisesta. Lisäksi kertomuksessa todetaan, että huleveden omat toimintatuotot eivät kattaneet toimintakuluja vuonna 2020.

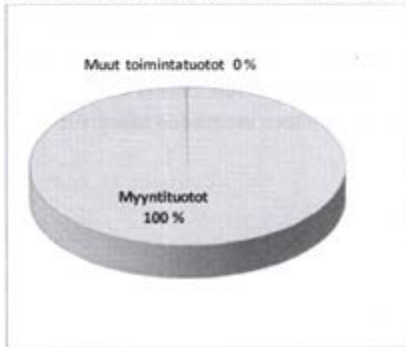
Toiminnan riskit pysyivät toimintavuonna maltillisina. Mahdollisia riskitekijöitä ovat muun muassa se, että työtehtävien osaaminen on yhden henkilön takana. Sairauspoissaolo tai kriisitilanne voi aiheuttaa häiriöitä vedenjakeluun. Tähän tilanteeseen on varauduttu yhteistyöllä naapurikuntien ammattilaisten kanssa. Rankkasateet tai viemärien sortumiset voivat aiheuttaa vahinkoa infrastruktuurille.

Jätevesipumppaamojen oma liikuteltava 110kVA:n aggregaatti ja uudet varavirtasyöttöpistokkeet sekä kaukovalvonnan kehittäminen olivat eräs toimintavuoden vahinkoriskejä minimoiva saneeraustyö. Tulevien vuosien rakennushankkeet ja investointien ajanjakso, kuten Rykmentinpuiston alue, luovat tarvetta työntekijöiden osaamisen kehittämiseen ja koulutukseen. Rekrytointitarpeet, työtapojen kehittäminen ja työnjohdon sekä työmaavalvonnan lisääntyvä tarve luovat haasteita, mutta myös mahdollisuuksia töitä haluaville alan ammattilaisille. Vesihuollon Veeti ja Venla seurantaohjelmat on otettu käyttöön Tuusulassa. Seuraavien vuosien aikana niiden käyttöä kehitetään ja parannellaan.

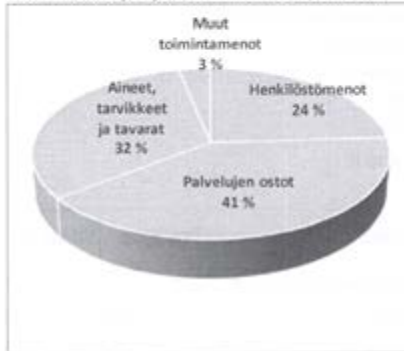
Tuusulan vedelle on asetettu 6,5%:n tuottovaatimus peruspääomasta, jonka se saavutti tulouttaen kunnalle 487 500€. Toimintatuotot ylittyivät 3,22 prosentilla johtuen ennakoitua suuremmasta rakentamisesta. Toimintakate ylittyi myös 6,88 prosenttia johtuen tuottojen lisääntymisestä. Koko tilikauden ylijäämä ennen varaussiirtoja oli 1 008 150,35eur, joka esitetään siirrettäväksi Tuusulan Veden omaan pääomaan tilikauden yli/alijäämätilille.

Käyttötalouden toteutuminen (1000 €)

Toimintatuottojen jakautuminen tiliryhmittäin

Toimintakulujen jakautuminen tiliryhmittäin

Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu

1 000 €	TA 2020	TA muutos	TA + muutos	TP 2020	TA tot %	TA Poikkeama	TP 2019	Muutos -%
Toimintatulot	7 166		7 166	7 397	103,22 %	231	7 538	-1,87
Valmistus omaan käyttöön	54		54	64	119,33 %	10	38	68,66
Toimintamenot	-4 152		-4 152	-4 182	100,73 %	-30	-3 950	5,88
Toimintakate, *S	3 068		3 068	3 279	106,88 %	211	3 626	-9,57

*S= sitova tavoite

Arvioinnin johtopäätökset

- Vesihuoltoliikelaitos on toteuttanut sille annettua tehtäväänsä asianmukaisesti.
- Tuusulan Vesihuoltoliikelaitos ja sen nykyinen hinnoittelu on mahdollistanut oikea-aikaiset ja tarvittavat investoinnit, ja tämän lisäksi tilikauden ylijäämät ovat toistuvasti ylittäneet niille asetetut ennusteet. Kuntalaisten vesimaksujen korotuksille ei näyttäisi olevan perusteita

Tarkastuslautakunnan suositukset

- Tarvittavien erityisosaajien ja lisäresurssien rekrytointi ja perehdytys ovat tulevan vuoden keskeisimpiä asioita projektien hallinnassa.

10 Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus huolehtii yhteistoimintasopimuksen mukaisesti Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan kuntien sekä Järvenpään ja Keravan kaupunkien ympäristösuojelun ja ympäristöterveydenhuollon tehtävistä. Ympäristökeskus tavoittelee seudullisesti terveellistä, turvallista ja viihtyisää elinympäristöä sekä monipuolista ja ekologisesti kestävä luonnonympäristöä. Ympäristökeskuksen positiivinen toimintakate merkitään siirtovelaksi ja palautetaan sopijakunnille ottamalla huomioon kuntakohtaiset tulot ja menot.

	TA 2020	MTA 2020	Tot. 31.12.2020	Erotus	Tot.-%
Toimintatuotot	4 159 158	4 159 158	4 229 306	70 148	101,69
Toimintakulut	-4 159 158	-4 159 158	-3 978 174	180 984	95,65
Toimintakate	0	0	251 132	251 132	/

Sopijakuntien maksuosuuksien palautukset/lisämaksut:

	TA 2020	TP 2020	Palautus/lisämaksu(-)
Järvenpää	704 628,95	646 975,60	57 653,35
Kerava	533 373,57	493 503,34	39 870,23
Mäntsälä	440 597,37	428 576,89	12 020,48
Nurmijärvi	808 822,49	693 997,10	114 825,39
Tuusula	887 832,30	861 070,00	26 762,30
Yhteensä	3 375 254,68	3 124 122,93	251 131,75

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen strateginen tavoiteohjelma 2020 – 2023 tukeutuu sen sopijakuntien kaupunki- ja kuntastrategioihin sekä muihin strategisiin ohjelmiin. Toimintaa ohjaa kaksi keskeistä päämäärää: 1. Hyvä ympäristön tila 2. Hyvä palveluiden laatu.

Ympäristöllä tarkoitetaan ihmisten elinympäristöä laajasti ymmärrettynä. Se pitää sisällään luonnon ja rakennetun ympäristön lisäksi myös esimerkiksi turvalliset elintarvikkeet ja puhtaan talousveden. Hyvää palveluiden laatua määrittelevät esimerkiksi palveluiden saatavuus ja palvelutapahtuman helppous, palveluiden tehokkuus ja taloudellisuus, osallistaminen ja yhteistyön sujuvuus, asiakkuuksien kokonaisvaltainen hallinta sekä toiminnan läpinäkyvyys ja luotettavuus.

Ympäristökeskuksen palvelualueen palveluyksiköt ovat:

- ympäristökeskuksen hallinto
- ympäristövalvonta
- ympäristösuojelu
- terveysvalvonta
- eläinlääkintähuolto

Vuonna 2020 koronan takia siirryttiin mahdollisuuksien mukaan etätöihin ja keväällä osa tarkastuksista jäi tekemättä. Toimintatapoja muutettiin ja otettiin huomioon turvallisuus ja terveellisyys kaikessa toiminnassa. Henkilöstön hyvinvointiin panostettiin lisäämällä sekä virallisia että vapaamuotoisia tapaamisia, jotka toteutuivat verkossa.

Tavoitteet 2020**Tavoite 1**

Ympäristönsuojeluviranomaisen valvonta on vaikuttavaa

Valvontaohjelman toteutumisastetta parannettiin priorisoimalla valvonnan resursoinnissa valvontaohjelman mukaista suunnitelmallista ja riskiperusteista valvontaa. Ympäristövalvonta ylitti tavoitteensa ja valvontaohjelman mukaisten suunniteltujen tarkastusten toteutumisaste oli 81 % (tavoite yli 70 %).

Tavoite 2

Elintarvike- ja terveystarkastus on riskiperusteista ja kattavaa

Elintarvikevalvonnan suunnitelmallisen valvonnan kohteista tarkastettiin 47 % (tavoite 50 %) terveysvalvonnan perusteella säännöllisesti valvottavista kohteista tarkastettiin 33 % (tavoite 33 %). Tulos on tavoitteen mukainen, sillä koronaepidemian vuoksi osa tarkastettavista kohteista oli suljettuna osan vuotta.

Tavoite 3

Tuusulanjärven, Kilpijärven ja Valkjärven hyvä ekologinen tila vuonna 2027

Tuusulanjärven ja sen valuma-alueen kunnostukset ovat meneillään ja järven valuma-alueen peltolohkoilla on käynnistetty ravinnekuudun kokeiluhanke (KUITU-hanke), joka tähtää ravinnevalumien ehkäisyyn.

Kilpijärvestä on valmistunut valuma-alue selvitys. Kilpijärven ja Isojärven parantamiseksi on käynnistetty vesienpuhdistus suunnitelman laadinta mahdollista hankehakua varten. Valkjärven Lähtelänojasta on tekeillä vesihuoltosuunnitelma, johon ympäristökeskus osallistuu.

Tavoite 4

KUUMA-kunnissa on ilmastonsuojelua tukeva ekotukihenkilöverkosto

Ympäristökeskuksen sopijakuntien 36 kiinteistössä toimi vuoden 2020 lopussa 56 ekotukihenkilöä (tavoitteena KUUMA-kunnissa oli vähintään 160 ekotukihenkilön verkosto).

KUUMA-seutu lopetti ekotukiverkostohankkeen tukemisen, joten ympäristökeskus keskittyi omien sopijakuntiensa (5 kuntaa aiemman 10 kunnan sijaan) ekotukihenkilöverkoston tukemiseen.

Tavoite 5

Sujuvat ympäristö- ja maa-aineslupapalvelut

Ympäristövalvonnan palvelukykyä on korotettu lisäämällä lupavalmistelu resursseja eli perustettu kaksi uutta ympäristötarkastajan virkaa. Virat on täytetty maaliskuussa 2020.

Tavoite 6

Sisäilmapirosesseja kehitetään yhteistyössä sopijakuntien kanssa.

Terveystarkastus on osallistunut säännöllisesti kaikkien sopijakuntien sisäilmatyöryhmiin ja kuntien tilapalveluiden kanssa on järjestetty yhteistyöpalaverit tammi- ja lokakuussa 2020. Kumpikin tavoitteiden mukaisesti.

Tavoite 7

Kunnalliset eläinlääkäripalvelut ovat seudullisesti mahdollisimman yhdenmukaiset

Tavoitteena oli selvityksen tekeminen yhteisvastaanoton tilatarpeesta ja sijainnista. Selvitys on valmistunut ja yhteisvastaanotolle etsitään tiloja Hyrylästä.

Tavoite 8

Ammattimaisen ja laajamittaisen toiminnan eläinsuojeluvalvonta on riskiperusteista ja suunnitelmallista.

Tavoitteena oli valvontakohteita koskevien rekisteritietojen päivittäminen ja valvontasuunnitelman laadinta.

Rekisteritietoja on päivitetty ja valvontasuunnitelma valmistuu vuoden 2021 aikana; siihen vaikuttaa myös uusi eläinten hyvinvointilaki, jonka tavoitteena on eläinten hyvinvoinnin parantaminen ja eläinsuojeluvalvonnan tehostaminen.

Kuvaaja: Miro Kuusinen

Arvioinnin johtopäätökset:

- Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimintavuosi 2020 toteutui pääsääntöisesti tavoitteiden mukaisesti. Talous pysyi tasapainossa ja positiivinen toimintakate palautetaan sopijakunnille. Koronan takia jouduttiin rajoittamaan asiakastapaamisia, keskeyttämään Keravan ja Mäntsälän lähityöskentely ja siirtymään etätyöhön. Kaikkia suunniteltuja tarkastuksia ei pystytty tekemään keväällä 2020.

Asukkaita on osallistettu erityisesti ympäristösuojelun hankkeissa. Tällaisia hankkeita on muun muassa luontopäivät, Tuusulanjärvi-seminaari sekä yhteistyö Tuusulanjärven vesiensuojeluyhdistyksen kanssa.

Tarkastuslautakunnan suositukset:

- Ihmisten tietoisuus hyvän elinympäristön tärkeydestä on kasvanut koronan aikana, joten Keski-Uudenmaan ympäristökeskuskin on uusien haasteiden edessä: miten huolehtia parhaalla mahdollisella tavalla terveellisestä, turvallisesta ja viihtyisästä elinympäristöstä sekä monipuolisesta ja ekologisesti kestävästä luonnonympäristöstä.
- Tarkastuslautakunta suosittelee osallistamaan sopijakuntien asukkaita entistä enemmän yhteisiin ympäristöasioihin. Viestinnän merkitys korostuu, jotta ihmiset saadaan kiinnostumaan hyvän elinympäristön ja kestävästä luonnonympäristön ylläpidosta.

Lähteet:

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen strateginen tavoiteohjelma 2020 – 2023
Keski-Uudenmaan ympäristökeskus, toiminta- ja tilinpäätöskertomus 2020
Me teemme yhdessä uutta Tuusulaa - kuntastrategia vuosille 2018-2021
Toimintakertomus ja tilinpäätös 2020, Tuusula
Valtuustokauden tavoitteet 2020, Tuusula
Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen johtajan Leena Sjöblomin haastattelu 15.4.2021

11 Konserniyhteisöt, Osakkuusyhtiöt ja Kuntayhtymät

Kuntakonserniin kuuluu 11 tytäryhtiötä, 9 kuntayhtymää ja yksi osakkuusyhtiö.

Konserniyhteisöt

Tuusulan kuntakonserniin kuuluvat yhtiöt ja yhteisöt sekä kunnan omistusosuus prosentteina on nimen perässä.

Tytäryhtiöt:

Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy 100

Kiinteistö Oy Riihikallion lähipalvelukeskus 100

Kiinteistö Oy Riihikallion Päiväkotikeskus 100

Tuusulan Kansanopiston Oy 91

Kellokosken Jäähalli Oy 74

Kiinteistö Oy Tuusulan Vanha Kunnantalo 67

Kiinteistö Oy Tuusulan Lahelankankaan toimitalo 62

Kiinteistö Oy Keravan ja Tuusulan Paloasema 60

Tuusulan Tenniskeskus Oy 53

Tuusulan Jäähalli Oy 51

Tuusulan Tekonurmi Oy 51

Jokelan Tekonurmi Oy 51 (Sulautettiin kertomusvuonna kunnan toimintoihin)

Kuntayhtymät:

Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä 31,2

Keski-Uudenmaan vesi kuntayhtymä 24,6

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä 19,8

Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymä 16,5

Eteva-kuntayhtymä 4,1

Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä 3,2

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä 3,0

Uudenmaan liitto kuntayhtymä 2,9

Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä 2,3

Osakkuusyhtiöt:

Uudenmaan Työterveys Oy 22,3 (2019 oli 33,8)

Konsernin toiminnan ohjaus

Tuusulan valtuusto hyväksyi Tuusulan konserniohjeen 13.11.2017 § 193.

Konserniyhtiöille on asetettu vuosittaiset toiminnalliset tavoitteet. Kaikki tytäryhtiöt raportoivat lisäksi seuraavat tunnusluvut tilinpäätöksensä yhteydessä konserniraportointia varten:

- Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %
- Nettotulos %
- Omavaraisuusaste %
- Suhteellinen velkaantuneisuus %
- Lainamäärä/asukas

Lisäksi tytäryhteisöt raportoivat riskeistä annetun erillisohjeen mukaisesti.

Konserniohjaus on määritelty konserniohjeessa ja hallintosäännössä. Konserniohjeen mukaisesti konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanhallituksen konsernijaosto, pormestari, kansliapäällikkö ja talousjohtaja. Konsernijohto voi antaa ohjeita eri yhteisöjen hallintoelimiin valituille (selvennys, kuntaa edustaville) henkilöille. Kansliapäällikkö tai talousjohtaja käyttävät puhevaltaa kunnanhallituksen puolesta ja arvioivat omistajapolitiikan ja konsernin tavoitteiden toteutusta sekä konsernirakenteen kehittämistarpeita.

Tytäryhteisöjä johtaa sen hallitus tai muu sitä vastaava elin, johon kunnan konsernijaosto nimeää jäsenet yhtiökokousedustajansa kautta. Lisäksi kansliapäälliköllä tai talousjohtajalla tai muulla kunnanhallituksen erikseen nimeämällä edustajalla on aina läsnäolo- ja puheoikeus yhtiön hallituksen kokouksissa.

Olellaiset konsernia koskevat tytäryhtiöiden tapahtumat

Koronaepidemia on vaikuttanut lähes kaikkien tytäryhtiöiden toimintaan vuoden 2020 aikana ja yhtiöiden palvelutarjontaan ja palveluiden käyttämiseen sekä muihin toimintoihin.

Tuusulan kunta myi joulukuussa 2020 Oy Apotti Ab:n osakkeet Keusotelle 1 177 465,00 euron kauppahinnalla. Kaupan ehtojen mukaan Tuusulan kunnan kaikki vastuut ja velvoitteet Oy Apotti Ab:lle (ml. takausvastuut) siirtyvät täysimääräisesti Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän vastuulle.

Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy tuottaa asiakkailleen turvallisia, laadukkaita ja kohtuuhintaisia koteja erilaisiin asumisen tarpeisiin. Vuoden lopussa yhtiöllä oli 927 vuokra-asuntoa. Yhtiö saavutti vuoden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteensa. Hyvä kehitys perustui korkeaan asuntojen käyttöasteeseen, kohtuulliseen asukasvaihtuvuuteen sekä alentuneisiin korkokuluihin. Kunnan yhtiön puolesta takaamien lainojen määrä oli 31.12.2020 40,0 milj. euroa. Takauksista on annettu kunnalle vastavakuudet.

Tuusulan kunta perusti yhdessä Nurmijärven kunnan kanssa **Keski-Uudenmaan Työterveys Oy:n ja Uudenmaan Työterveys Oy:n**. Yhtiöt tarjoavat työterveyspalveluita osakaskuntien henkilöstölle sekä toimialueen yrityksille ja yrittäjille. Yhtiöiden toiminta käynnistyi vuoden 2018 alussa. Yhtiöihin liittyi Mäntsälän kunta syyskuussa 2018. Keusote liittyi 1.1.2019 (jolloin myös Hyvinkää, Järvenpää ja Pornainen tulivat mukaan). Lohjan kaupunki, Karkkilan kaupunki, Vihdin kunta ja Perusturvakuntayhtymä Karviainen liittyivät yhtiöihin 1.1.2020 lukien (Kuntayhtymä Karvinen on Vihdin ja Karkkilan perustama Peruspalvelukuntayhtymä).

Laajentumisen myötä yhtiöillä on paremmat mahdollisuudet tuottaa palveluitaan. Yhtiöiden operatiivinen toiminta kehittyi kertomusvuonna 2020 suunnitellusti, mutta taloudellisia tavoitteita ei

saavutettu. Korona rasitti palveluiden kysyntää. Samoin vaikutusta oli voimakkaasti laajentuneella asiakaskunnalla.

Kunta omistaa **KOy Riihikallion Lähipalvelukeskuksen** koko osakekannan. Yhtiön toiminta ajatuksena on omistaa ja vuokrata KOy Riihikallion palvelukeskuksessa sijaitsevia liiketiloja sekä omistaa ja hallita omistamiaan tontteja. Yhtiön viimeisen tontti myytiin joulukuussa 2020. Vuonna 2020 useampi vuokralainen joutui lopettamaan liiketoimintansa koronapandemian vaikutusten vuoksi. Yhtiön tavoitteena on saada vuokrattua mahdollisimman pian tyhjentyneet liiketilat sekä kohentaa liiketoiminnan kannattavuutta.

KOy Riihikallion päiväkotikeskus omistaa tilat, joissa toimii kunnan päiväkoti.

Päiväkotikeskuksen sisäilmakorjaukset ja muut takuukorjaukset saatettiin päätökseen vuonna 2018. Tutkimuksia ja korjaustöitä jatkettiin vuoden 2020 aikana. Neuvottelut kiinteistöyhtiölle aiheutuneiden vahinkojen korvaamisesta olivat vieläkin kesken tilikauden 2020 päättyessä. Päiväkotikeskuksen sisäilmaseuranta jatkettiin kunnan sisäilmatyöryhmässä. Tuusulan seurakunnan vuokrasopimus päättyi 31.10.2020.

KOy Lahelankankaan kiinteistössä uusittiin kaikki lattiamatot sisäilmatutkimuksissa tehtyihin havaintoihin ja henkilökunnan oireiluihin perustuen.

Tuusulan Kansanopiston Oy. Yhtiö on vuokrannut 1.1.2020 alkaen yhtiön toimitilat Keudalle. Tiloissa toimii myös Pekka Halosen akatemia. C-talon remontti on toteutettu kertomusvuonna.

Kunta valmisteli **Tuusulan Tenniskeskus Oy:**n kanssa Tuusulan urheilukeskuksen alueelle sijoittuvan uuden monitoimihallikokonaisuuden suunnittelua. Tavoitteena on aloittaa vuoden 2021 lopulla mm salibändihallin laajennus voimisteluhallien ja mailapelien osalta.

Tuusulan Tekonurmi Oy. Alueella pitkään käytössä ollut Tuusulan kuplahalli liitettiin yhtiön toimintaan kesällä 2020. Halli- ja ulkokenttä laajentaa ja monipuolistaa merkittävästi yhtiön toimintaa.

Jokelan tekonurmi Oy:n purkumenettely saatettiin päätökseen ja yhtiön toiminnot liitettiin kunnan toimintoihin.

KOy Keravan ja Tuusulan Paloasema

Kiinteistön vuokralaisena on Keski- Uudenmaan pelastuslaitos ja Tuusulan VPK. Vuokrat ja pääomatuotot ovat riittäneet hoitokulujen ja pääomakulujen kattamiseen suunnitellusti.

Arvio konsernin tulevasta kehityksestä

Konserniyhtiöiden toimintaan ei kokonaisuutena ole odotettavissa merkittäviä muutoksia vuonna 2021. Tuusulan urheilukeskuksen alueelle suunnitellun monitoimihallikokonaisuuden tehokkaan toteuttamisen näkökulmasta on tarkoituksenmukaista, että Tuusulan Tenniskeskus Oy ja Tuusulan Tekonurmi Oy yhdistetään. Uusi urheilyyhtiö rakennuttaisi monitoimihallikokonaisuuden ja alkaisi operoimaan sitä nykyisten toimintojensa ohella.

Kunnan kasvuhankkeet saattavat aiheuttaa myös muita tarpeita konsernirakenteen kehittämiseksi, kuten uusien tytär- tai osakkuusyhteisöjen perustamiselle tai purkamiselle tai yhtiöiden yhdistämisille.

Tytäryhtiöiden taloudellinen tuloksellisuus

Tytäryhtiöiden toiminnan tunnusluvuista on poimittu seuraavaan taulukkoon toiminnan tuottojen suhde toiminnan kulujen suhteeseen, joka kuvastaa toiminnan tuottoja toiminnan kuluihin nähden. Tästä suhteesta voidaan nähdä, miten hyvin toimintojen tuotot kattavat toimintojen kulut.

Taulukko: Taulukossa on kunkin tytäryhtiön toiminnan tuotot suhteessa toiminnan kuluihin % tilinpäätös vuosina (TP) 2018, 2019 ja 2020.

Tytäryhtiö/ Toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	TP 2018(%)	TP 2019(%)	TP 2020(%)
Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy	116,98	108,22	106,55
Kiinteistö Oy Riihikallion lähipalvelukeskus	61,6	73,3	131,15
Kiinteistö Oy Riihikallion Päiväkotikeskus	225,99 TP 2017=416,05	192,47	2243,81
Tuusulan Kansanopiston Oy	82,0	180	59,6
Kellokosken Jäähalli Oy	96,5	106	96
Kiinteistö Oy Tuusulan Vanha Kunnantalo	125,33	101,82	111,87
Kiinteistö Oy Tuusulan Lahelankankaan toimitalo	100	85,34	77,69
Kiinteistö Oy Keravan ja Tuusulan Paloasema	306,39	291,27	317,79
Tuusulan Tenniskeskus Oy	122,1	125,9	121
Tuusulan Jäähalli Oy	88,97	93,58	90,86
Tuusulan Tekonurmi Oy	92,0	74,2	105,7

Kuntakonsernin lainakanta

Emokunnan lainakanta oli vuoden lopussa 131,4 milj. euroa (lisäystä 5,0 milj. euroa) ja kuntakonsernin lainakanta 217 milj. euroa (lisäystä 15 milj. euroa). Kuntakonsernin lainakantaan sisältyy emokunnan lainakanta. Lainakannat ovat 2010 luvulla kunnalla 4,4 kertaistuneet ja konsernilla 3,4 kertaistuneet.

Taulukko: Kunnan ja konsernin lainojen yhdistelmä 2010, 2015, 2017-2020.

1000 euroa	Kunnan lainan määrä	Konsernin lainan määrä (kunnan laina sisältyy)
2010	23 389	59 496
2015	52 296	106 754
2017	78 980	143 371
2018	98 599	162 944
2019	126 400	202 358
2020	131 400	217 000

Kuntayhtymät

Kuntayhtymillä on pääsääntöisesti omat arviointielimensä.

Arvioinnin johtopäätökset

- Vuonna 2018 päätetyt konsernihallinnon uudistetut hallintomallit ovat olleet voimassa vuosina 2019- 2020. Tämä on selkeyttänyt kunnan johtamista ja valvontaa tytäryhtiöihin nähden.
- Työterveyshuollon osakaskuntien edelleen laajennus parantaa laatua ja tuo monipuolisuutta ja vakautta työterveyshuollon toimintaan.
- Kaikki tytäryhtiöt eivät ole saavuttaneet asetettua tavoitetta 2020. Isoin tekijä oli koronapandemia.
- Tytäryhtiöiden toiminta on ollut vakaata koronatilanteesta huolimatta, mitä valtion koronatuki on osaltaan helpottanut.